

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Se-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Druga ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja „Jutra“ iz-
vaja ponedeljek jutraj. — Na
roča se posebej tla velja po pošti
prejemana Din 4.-, po raznašal-
cih dostavljena Din 5.- mesečno.
Uredništvo:
Ljubljana: Knafljeva ulica 6. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Naš kralj se je vrnil

Mrtev, a vendar nesmrten zopet v objemu svojega naroda — Stotisoč ljudi se je v Splitu med grmenjem topov, zvonjenjem zvonov in sviranjem ladijskih siren poklonilo Viteškemu kralju

Velikih narodov epopeje bledijo pred velično smrtno poti vladarja Jugosla-
vije.

Šel je naš kralj na daljno pot — s
starim zmagovalcem ovenčan, z ljubez-
nijo vsega naroda objet, občudovan in
toplo pričakovan od vesoljne, nepregled-
ne svetovne armade tistih, ki kakor je-
len po vodi studenčnici hlepijo po vse-
odrešujoči besedi: Mir! — Blagoslov
miru vladaj med nami!

Šel je — poprej pa se je v tihi svoji
slavi in plemeniti ljubezni poslovlil od
domačije. Skozi črno goro je šel, skozi
sokolje gnezdo Cetinje, ki nam ga je
dalo.

V najkrajšnji bisernici sveta, v Bo-
ki Kotorski je Gospodar Jadrana stopil
na jekleni krov »Dubrovnika«. In ta
ojekleni ponos naše pomorske sile je
zarezal sinje brazde in ponesel Gospo-
darja Jadrana v daljni pristan velike in
slavne francoske republike.

Ne izmed njenih sinov, — ki so nam
bratje, — izmed zavržka človeške druž-
be, podžganega s kajni naše lastne krvi,
se je našel zločinec, ki je Jugoslaviji
ubil kralja in vsemu svetu visokega kne-
za miru.

Globoka guba se je zajedla v obraz
Evrope. Ali mi, v trpljenju in ognju pe-
kočih bolečin kaljeni, smo kakor zasa-
njeni v duhu spremljali one silne braz-
de, ki jih je »Dubrovnik« rezal v borbi
z burjo in v slavnem spremstvu svetov-
nih pomorščakov proti domovini. Pot
mrtvega kralja v naročju jeklene ladje
— epopeja, ki je doslej še ni nihče izpel
in je dano samo nam, da smo jo gren-
ko otožni doživeli.

Prag Domovine, ki ga večno poljub-
lja sinje morje, je naše sprejel mrtvega
kralja. Prislunili smo: v prekrasnem
jesenskem jutru, s pečatom in poljubom
neumirajočega jadranskega solnca, je
morje tiho umivalo noge Jugoslavije.
Gospodar se je vrnil — in narod je za-
ječal kakor hrast, ki se kdajkoli z naj-
silnejšo burjo bori. Bori in ne omahne.

Gospodar Jadrana in Jugoslavije je
mrtev in nesmrten v objemu svojega
naroda.

V pričakovanju

Split, 14. oktobra. AA. Tekom vče-
rajšnjega dne in večera so prispeli v
Split ogromne množice iz vseh bliž-
njih in daljnih krajev Dalmacije, da se
poslednjič poklonijo pozemskim ostankom
čuvarja Jadrana, Viteškega kralja
Aleksandra I. Zedinitelja. Prebivalstvo
Splita je bilo vso noč na nogah. Zgri-
njalo se je po ulicah in okrog postaje
ter ob pomolu majorja Stojana, kjer so
zgradili veličastno kapelico, okrog ka-
pelice pa so na visokih v črno odetih
strebrih goreče plamenice pošiljale k
nebu pobožne molitve in brezmejni tugi
skrušenega prebivalstva. Sodijo, da je
bilo davi do 100.000 ljudi ob pomolu.
Žalne svečanosti so bile tako mogočne,
da naša jadranska obala še ni videla
enakih.

Davi zarana, ob 4. so sirene vseh v
pristanišču zasidranih ladij s svojim
tužnim, zategnjenim glasom naznanile,
da se prične poklonitev in izkazovanje
zadnje časti pokojnemu kralju Alek-
sandru. Na pomolu majorja Stojana,
kjer so se leta 1918. izkrcali prve srb-
ske čete, je vse pripravljeno. Pomol je

izpraznjen. Na njem kipi v zrak le
ogromni, osem metrov visoki katafalk
v obliki velikega žrtvenika. Vrh žrtve-
nika je kraljevska krona. Ob strani sta
postavljena dva stebra, raz katera se
vijejo dolge, žalne zastave. Na vseh
širih straneh pomola se dvigajo viso-
ki odri, zaviti v črne zastave. Vse pri-
stanišče mrgoli črnih zastav. Z banske
uprave in z vseh javnih poslopij ob
pristanišču se vijejo tudi državne za-
stave na pol droga. Po vsem mestu sa-
me žalne zastave, okna so zastrta v
črno, pred slikami blagopokojnega kral-
ja v izložbenih oknih pa so gorele
svečke vso noč.

Ob 5. zjutraj so vojaške čete zavzele
svoja mesta. Do 6. so prispeli h kata-
falku Nj. Vis. knez Arzen, maršal dvor-
a general Dimitrijevič in druga suita,
zatem prosvetni minister dr. Šumen-
ković, minister za telesno vzgojo na-
roda dr. Andjelinovič, minister za so-
cialno politiko dr. Novak, predsednik
senata dr. Tomašič, podpredsednik Na-
rodne skupščine dr. Popović, ban pri-
morske banovine dr. Jablanović, split-
ski župan Kargotič, generaliteta in drugi
dostojanstveniki. Ves prostor je bil
ograjen z oddelki vojske in z delegaci-

jami. Vladala je popolna tišina. Pra-
sketanje plamenic in pljusk obalnih va-
lov so bili edini glasovi, ki so prodi-
rali v to grobno tišino.

Kralj se vrača

Kmalu po pol 6. uri so zadoneli prvi
topovski strelci. To je bil prvi pozdrav
Splita posmrtnim ostankom čuvarja Ja-
drana. Z zvonikom vseh cerkva se je
oglasilo turobno zvonjenje. Množice so
se zganile. Vedele so, da jih čaka
novi udarci bridke bolesti, ko bodo gle-
dale krsto s posmrtnimi ostanki tiste-
ga, ki so ga spremljale na njegovo po-
slednjo pot preko morja s tolikšnimi
upji.

Proti 6. se je pojavil vojni brod »Du-
brovnik« pred pristaniščem. Topovski
strelci neprestano grme v megleno ju-
tro. Slišati je rezka in odsekana po-
velja »Mirno!«.

Angleške vojne ladje oddajajo čast-
ne strelce. Izza »Dubrovnika« se po-
javila francoska križarka »Colbert«, ki je
spremljala »Dubrovnik« vso dolgo pot
iz Marseilla do Splita. Na naših vojnih
ladjah, ki so se včeraj peljale »Dubrov-
nik« naproti in so ponoči spremljale
svojega mrtvega zapovednika pri nje-
govem povratku v domovino, so čete
postavljene v častnih vrstah. Povsod
solze in blede lica. Na krmilu »Dubrov-
nika« je postavljen katafalk, na njem
krsta, pokrita z državno zastavo. Okrog
krste je častna straža oficirjev in mor-
narjev. Ob krsti stoje naš vojaški ataše
v Parizu general Dimitrijevič, svetnik
pariškega poslanstva Teofil Djurovič
in komandant »Dubrovnika« Balič.

Na »Dubrovniku«

Množica valovi in drhtli. Oči vseh so
uprte na »Dubrovnik« in spremljajo
vsako kretnjo naših mornarjev.

Točno ob 6.10 pristane »Dubrovnik«
ob pomolu. Z ladje vržejo brv. Nato po-
hiti poveljnik »Dubrovnika« Balič na
obalo, se ustavi pred Nj. Vis. knezom
Arzenom, ki ga spremlja vso družbo.
Knez Arzen, maršal dvora Dimitrijevič,
ministri in zastopniki parlamenta in
senata ter ban dr. Jablanović se podajo
na ladj. Knez Arzen prvi pristopi h
katafalku in se globoko pokloni manom

svojega velikega nečaka; solze mu za-
lijejo oči. Za njim se poklonijo še drugi
odličniki.

Prišel je čas, da se opravijo uradne
formalnosti. Sestavljajo protokol o iz-
ročitvi in o prevzemu krste in ga pod-
pišejo. Priprave so dokončane. Krsto
prenesejo naši mornariški oficirji na
pomol.

Na domači zemlji

Topovi grme. Trenutek je nenavadno
svečan in dostojanstven. Vsi slede
mornarjem, ki nosijo na svojih rame-
nih vzvišeno breme, zadnje ostanke Vi-
teškega kralja.

Ob 7. položijo krsto na katafalk. Voj-
ške godbe zasvirajo državno himno.
Veličastni zvoki se pomešajo med gr-
menje topov in zvonjenje iz cerkva.

H katafalku pristopi dalmatinski
episkop Irinej Djordjevič s svečeniki.
Cerkvenec opravilo se prične. Mornari-
ška letala krožijo že od 4. ure v treh
eskadrilah nad morjem in mestom. Ne-
kaj časa so nad pristaniščem, nato se
krenila »Dubrovnik« naproti in ga
spremile v pristanišče. Zlaj krožijo, v
velikih lokih nad pomolom, sipljejo
cvetje na katafalk in izkazujejo zadnje
vojaške časti svojemu vrhovnemu po-

veljniku. Pevski zbor splitskih dru-
štev odgovarja svečenikom med njiho-
vim cerkvenim pravilom. Po končani
službi božji zaigrajo godbe državno
himno.

Ob 7.20 pristopi h katafalku splitsko-
makarski škof dr. Bonefačič v sprem-
stvu treh prelatov in čita molitve.

Nato prično polagati vence kraljevs-
ke vlade, senata, skupščine, banovine,
mesta Splita, angleške mornarice, ad-
mirala Fisherja, poveljnikov naših
vojnih ladij itd. Medtem ko polagajo
vence na katafalk, pristopi vrhovni po-
veljnik angleške sredozemske morna-
rice admiral Fisher k Nj. Vis. knezu
Arzenu in mu izrazi svoje sožalje in
sožalje angleške mornarice. Nato pri-
stopi minister francoske mornarice
Pietri, ki je prispel s križarko »Col-
bert«, in enako izrazi knezu Arzenu
sožalje v imenu francoske vlade in
francoske mornarice.

Narod ob krsti

Prične se mimohod ogromnih ljud-
ski množice mimo katafalka. V povorki
so starci in otroci, možje in žene, ugled-
ni meščani in najsiriromašnejši prebival-
ci iz mesta in iz okolice, kmetje iz vse-
ga srednjega Primorja. S solzami v
očeh se poklanjajo posmrtnim ostankom
Viteškega kralja. Mimo mrtvaškega
odra se vrste desetstisoč in desetstisoč.

Knez Arzen z ministri in generalite-
to, admiral Fisher, mornariški minister
Pietri in drugi visoki dostojanstveniki
stoje presunjeni pred katafalkom in so
globoko ginjeni spričo izrazov iskren-
ne in najgloblje ljubezni in bolesti ti-
sočglavih množic do pokojnega kralja.

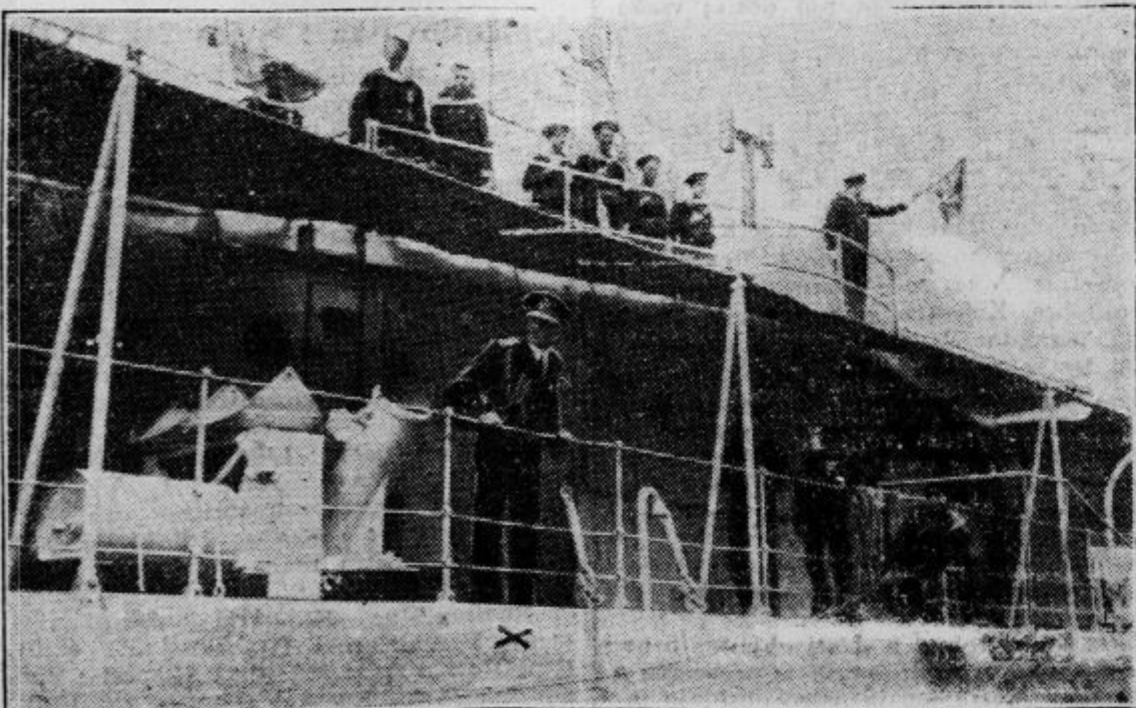
Ob 10. je povorka pri kraju. Trajala
je nad dve uri. H katafalku pristopijo
Sokoli, ki dvignejo krsto in jo polože
na ramena bana dr. Jablanoviča, bivše-
ga župana Račiča, sedanjega župana
Kargotiča, 2 kmetov iz splitske okolice,
admirala Polića, vpokojenega generala
Todoroviča in generala Radenkoviča.
Ti prenesejo s pomočjo Sokolov posmr-
tne ostanke kralja Zedinitelja na posta-
jo. Za krsto se vije dolg sprevod, na
obeh straneh tvorijo špalir nepregledne
množice. Vse oči so solzne.

Kraljevski vlak

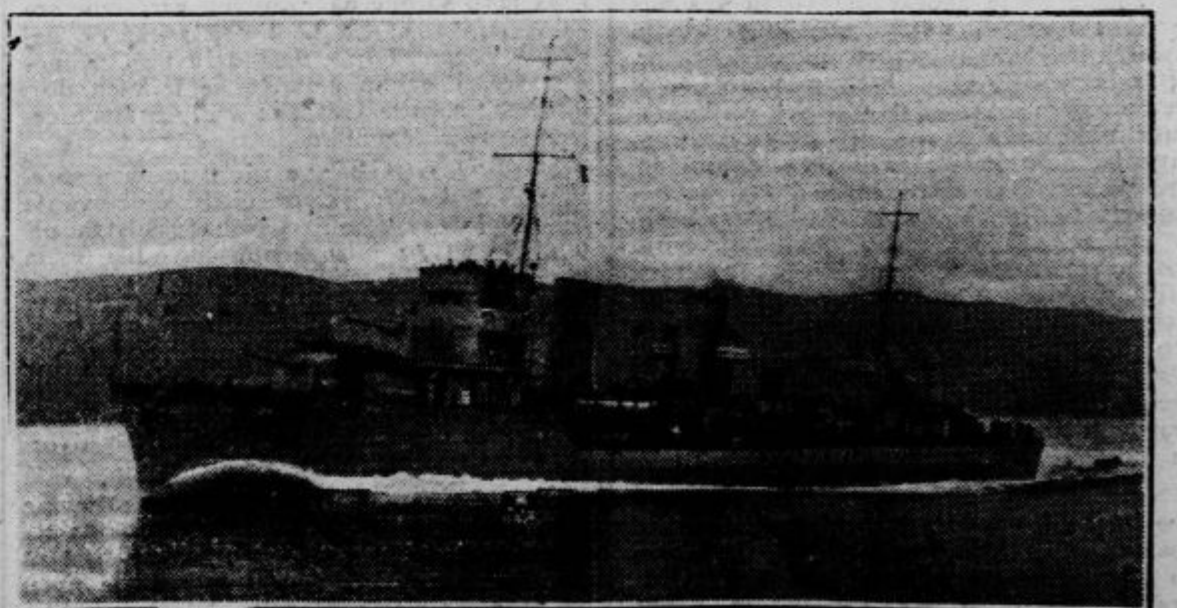
Častna četa francoskih mornarjev
odda s četo naših mornarjev zadnjo
častno salvo. Kraljevi gardisti prevza-
mejo krsto in jo položijo v voz dvorne-
ga vlaka. V voz stopi episkop Irinej
Djordjevič s svečeniki in čita kratko
molitev. Godbe svirajo državno him-
no. Vse je pripravljeno za odhod vla-
ka. V vlak stopijo Nj. Vis. knez Arzen,
maršal dvora Dimitrijevič, vojni odpo-
slanec Dimitrijevič, gg. ministri, posla-
niški svetnik Djurovič in druge osebnosti.

Vlak zapusti postajo. Na vseh vmes-
nih postajah vozi vlak počasneje, da
omogoči množicam, da se poklonijo po-
smrtnim ostankom svojega Viteškega
kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Vojna ladja »Dubrovnik«

Komaj teden dni je, kar se je kralj Aleksander s krova svojega »Dubrovnika« poslavljal od naše obale, da se popelje v Francijo...

Pred tednom dni nam je odpeljala našega kralja, včeraj nam ga je mrtvega pripeljala nazaj.

Zvestoba naše vojne sile

Vojni minister je zapovedal vojski in mornarici, da varuje spomin na največjega junaka in zvesto izpolnjuje prisego kralju Petru II.

Beograd, 14. oktobra. Minister vojske in mornarice, armijski general Milivoj Milovanović je izdal naslednjo naredbo, ki se je danes prečitala vsem postrojenim enotam in ustanovam v vojski in mornarici kraljevine Jugoslavije:

Nas vzvišeni vrhovni zapovednik Viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj je padel od zločinkega napada 9. oktobra v Marseilleu. Padel je, junaki, poveljnik, ki nas je z nepopisno hrabrostjo in modrostjo vodil od zmage do zmage in ki je ovekovečil in svoje in naše ime. Izgubili smo starešino, čigar plemenita duša je popolnoma obdala naša srca. Starešino, v katerega smo vsi imeli neomejeno vero.

Njegova velika dela so se nizala drugo za drugim več kot dve desetletji. Kot prestolonaslednik je kralj Aleksander poveljeval I. armiji v balkanskih vojnah 1912-13. Čeprav v letih svojih najmlajših vojakov, je dobil odlične bitke in zadivil vse svet s svojo nadarjenostjo in junaštvom. Sloves njegovega orožja se je daleč razlegel in povsod so govorili o njegovih sijajnih uspehih. Z njegovimi zmagami se je osvobodila Južna Srbija, ki jo je tako ljubil.

Svetovna vojna od leta 1914. do 1918. ga je zatekla kot vrhovnega poveljnika. Vodil je in narod i vojsko. Pod njegovim poveljstvom je bila izvojevana bitka na Ceru in pri Kolubari. Med njegovim poveljevanjem se je vršilo ono strahovito protibojanje skozi albanske skale. Čeprav težko bolan, ni zapustil svojih čet, temveč je z njimi delil vse napore in pomanjkanje. Pod njegovim poveljevanjem se je pojavila naša vojska na solunski fronti, da preurejena in ponovno usposobljena za akcijo naglo stopi v dolgotrajne in krvave boje. Vodil jih je s prav istim poletom, s kakršnim se je boril poprej. Pod njegovim poveljstvom je bil naposled izvršen preboj solunske fronte in s tem končna zmaga v svetovni vojni. Kralj Aleksander I. je torej vodil našo vojsko tedaj, ko je ustvarjal Jugoslavijo. On je dokončal tudi njeno osvoboditev in zedinjenje, ki ga je na svečan način proglasil.

Po vojnah se je kralj z železno voljo in s tisto energijo, ki je bila sama njemu lastna, ves posvetil ureditvi države. Posvetil se je v prvi vrsti ureditvi notranjih razmer v državi in se zanimal za vsako pango narodnega življenja. Povsod je dajal vzpodbudo njegovi aktivnosti. Posvečal je rodilniško pozornost vsemu delovanju vseh državljanov. Vojaki sili je pa pripisoval še poseben pomen. Gledal je, da se jim pravilneje razvije in izpopolni.

Tudi na svoje poslednje potovanje v prijateljsko Francijo je odšel za blegor

svojega naroda. Silno navdušenje, s katerim se je narod na poti poslavljaj od njega, dokazuje, kako veliko vero je imel vanj in v njegovo podjetje in kako velike nade je polagal v srečen konec tako velikega in pomembnega dejanja. Toda zločinska roka je presekala njegovo delo baš v najzanejšem trenutku. Kralj Aleksander je padel pri vršitvi svoje visoke naloge. Nepričakovano ga smrti je skrbel za svoj narod, za svojo domovino, in mislil je nanjo, ko nam je zapustil svoje poslanstvo:

Čuvajte Jugoslavijo!
Jugoslavija je njegovo delo. Jugoslavija je, glejte, tudi njegova poslednja beseda!

Dela kralja Aleksandra I. so ogromna in v zgodovini našega naroda se bodo navičineje odražala. Njegova nadarjenost in sposobnost sta nenadkrjljivi. Zato je tudi izguba njega nenavadno težka. Pokojniku kralju mi, junaki, dolgujemo neizmerno hvaležnost in brezkončno spoštovanje. Zmerom se ga bomo s ponosom spominjali in z zmerom nam bo najljepši zgled vestnega izpolnjevanja dolžnosti in vseh vojaških vrlin.

Poklonimo se globoko njegovemu venkemu duhu in izkažimo mu vso čast. Večna slava Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju!

Toda, junaki, da izpolnimo zaobljubo, ki nam jo je pokojni kralj zapustil, nam mora biti največja dolžnost, da častno in visoko držimo zvestobo njegovemu vzvišenemu proročenju. Mi smo že položili vojaško prisego vrhovnemu poveljniku Nj. Vel. kralju Petru II. V tej prisegi smo se zaobljubili, da bomo povsod in pri vsaki priložnosti zvesti, vdani in poslušni svojemu vrhovnemu poveljniku. To je naša dolžnost. To je edina pot, po kateri moramo vsi iti. Samo tako bomo pokazali, da smo vredni izvršitvi tistega, kar nam je kralj Aleksander v trenutku smrti sporočil in zaupal.

S svoje strani vam zapovem, da se zato držite prisage, ki ste jo položili in da služite z isto voljo in samopremagovanjem, kakor ste to zdalej pohvalno delali: Kralj in domovina morata biti nad vsem in braniti ju morate s skrajno požrtvovalnostjo. Popolnoma sem prepričan, da boste tako delali, in zato vas, junaki, pozivam, da iskreno in glasno vzklimate: Naj živi naš vrhovni poveljnik Nj. Vel. kralj Peter II.!

je prenehalo. Ni ga več med nami, velikega kralja, čigar edino prizadevanje je bilo, da povede svoj narod v srečnejšo, boljšo bodočnost. Ni več onega, ki je poleg vseh drugih svojih velikih skrbí tudi nam gasilec vselej prožil svojo močno podporo in zaščito. Težka in neizrekljiva je bol vseh nas nad izgubo najboljšega med najboljšimi. Zgodovina ga je že za časa njegovega

plodonosnega življenja zabeležila z zlatimi črkami kot največjega sina svojega rodu in svojega naroda. Njega ni — toda njegova dela so med nami in bodo ostala na vekove. Ta dela nam bodo dajala moč in silo, da pod njegovim prvencom Nj. Vel. kraljem Petrom II. očuvamo veliko delo, ki ga je izvršil on. Slava kralja Aleksandru I. Živel kralj Peter II.!

Kdo so kraljevi morilci

Vsi znaki kažejo, da je Kelemen v resnici znani makedonski terorist Georgijev, doma iz južne Bolgarije — Nove ugotovitve preiskave v Franciji

Beograd, 14. oktobra. r. Skupnim naprom oblasti in novinarjev je uspelo ugotoviti identiteto atentatorja. Po fotografijah, ki so jih objavili listi o dozdnevem Kelemenu, sta se prijavila našim oblastem dva intelektualca iz Južne Srbije, in sicer iz raznih krajev ter sta oba izjavila, da je dozdnevni Kelemen, sodeč po teh fotografijah, neki Lada Georgijev-Krnozemski, rodom iz sela Kamenice v Rodopi planini v južni Bolgariji.

Georgijev je znan terorist in okrutnež. Ubil je v Bolgariji leta 1920 Hadži Dimova, bil zato sojen in zaprt, toda leta 1930. zopet izpuščen. Kmalu nato je zaradi umora Tumanova pobegnil iz Bolgarije, se pa pozneje zopet vrnil in stopil v službo Vanče Mihajlova, znanega voditelja makedonstvujuščih. Bil je dolgo časa njegov šofer. Leta 1932. je definitivno zapustil Bolgarijo. Od makedonstvujuščih je bil dodeljen Kirilu Drangovu, takozvanemu »punktatorju« makedonstvujuščih v Budimpešti. Ko se je Drangov pozneje vrnil v Bolgarijo, je postal Georgijev naslednik v tej funkciji. Sodeloval je v Pavelić-Perčević banditski organizaciji kot instruktor ter učil člane te organizacije metanja bomb, polaganja peklenških strojev in atentatorskih napadov. Opis Georgijeva, ki sta ga podala ta dva intelektualca, odgovarja tudi opisu atentatorja. V preiskavi, ki je sedaj uvedena, sodelujejo složno jugoslovenske in bolgarske oblasti.

Zlodejstva Pavelića in Perčeca

Zeneva, 14. oktobra. g. Po 26urnem zaslišanju sta socrvica marseilleskega umora prebila noč v policijskem komisariatu v Annemassu. Novak-Pospislić je spal naslonjen na mizo. Beneš-Rajkić je sedel popolnoma mirno. V zvezanih rokah je imel zlat molek ter molil cele ure. Davi je bil Beneš-Rajkić zopet zaslišan. Razna vprašanja mu je postavil jugoslovenski policijski višji inspektor Dimitrijevski. Izpovedi Rajkića so se strinjale z večerjajimi izjavami Pospislića o raznih podrobnostih glede napadnih imen atentatorjev, o potovanju v Curih in Lausanne, o razdelitvi vlog v Marseilleu in o ponorečenem begu preko Thonona. Bistva izjava Rajkića je v točnih podatkih, ki jih je dal o taborišču teroristov v Janka-pusti. Rajkić je izjavil, da je po svojem vstopu v tajno organizacijo Pavelića 23. septembra 1932 prišel v Janka-Pusto kot »rekrut« ter je dejal, da je bilo tam 20 do 30 ljudi ki so se vezbali zlasti v uporabi repetirskih pištol in bomb. Taborišče je pod poveljstvom znanega terorista Perčeca. Najbolj zmogljivi so dobili od neznanke osebe pravilne madžarske potne liste, ki so bili atentatorjem odvzeti v Laussani. Namestu njih so dobili ponarejene češkoslovaške potne liste.

Na vprašanje, ali bi v Marseilleu streljal tudi na kralja Aleksandra in zunanega ministra Barthouja, je odgovoril Rajkić, da je pri svojem vstopu v taborišče v Janka-pusti prisegel, da bo ubogal kot »kadaver« in da se bo držal svoje prisage. Izjavil je, da je spoznal Pospislića v Janka-pusti in da je do atentata v Marseilleu bil v Janka-Pusti.

Zanimiva je zlasti izjava Rajkića o vlogi terorista Pavelića. Rajkić je izrecno izjavil, da je Pavelić kot vodja hrvatskega emigrantskega pokreta tudi šef tajne teroristične organizacije, ki sta ji pripadala on in Pospislić in ki se je vodila iz Janka-puste. Rajkić je dejal dalje, da je taborišče v Janka-pusti vzdrževalo svoje delegacije tudi na švicarskem. Včeraj je Pospislić izjavil, da se eden teh tajinstvenih delegatov piše Sarbot, ki je star približno 30 do 35 let ter je veljal kot zapnik Pavelića. Organizacija je vzdrževala tudi v Zenevi svojo tiskovno službo pod imenom »Croatian-Press«, ki je razširjala tendenčne vesti o položaju na Hrvatskem odnosno v Jugoslaviji.

Oporišča zarotnikov

Pariz, 14. oktobra. d. Ugotovljeno je, da so imeli tovariši marseilleskega morila svoje oporišča v Parizu, Fontainebleauju, Aix le Provençe in Marseilleu. Dočim išče policija še vedno v gozdu pri Fontainebleauju pobeglega begunca, ki ga imenujejo Chalnyja, se nadaljujejo v Fontainebleauju poizvedbe, da bi izsledili ostale skrivke. Prav tako pa tudi v Zenevi in Laussani, ker domnevajo, da so vsi teroristi pobegnili tjakaj in da imajo tu svoje skrivke. Terorist Nalis, ki ga smatrajo za poglavarja družbe, je bil francoski policiji že dalje časa znan ker je bil 8. junija v Nici aretiran zaradi ponarejenih dokumentov. Glede na potek preiskave so prepričani, da gre za široko zasnovano zaroto. Zdi se, da so b'li aretirani teroristi preskrbelni z denarjem v Curihu in poslani nato v Lausanne, kjer pa so se zadrževali le kratke čase in kjer so stopili s Pavelićevom organizacijo v zvezo. V Francijo so prišli preko Zenevskega jezera, kjer n nobene kontrole potnih listov. Po isti poti in prav tako po bivanju v Laussani je prišel tudi morilec Kelemen. V Parizu jih je sprejel na lyonskem kolodvoru neki Szarbo, ki je izročil Novaku svoj potni list. Novak trdi sedaj, da se piše Pročep. Beneš-Rajkić je dobil svoj potni list že v Curihu. Po enodnevem bivanju v Parizu, kjer sta prenočila v istem hotelu kakor Kelemen sta odšla z avtomobilom v Fontainebleau, kjer bi morala počakati na nadaljnja povelja. Ker niso prispela do 9. oktobra in

sta bila že obveščena o atentatu, sta skušala priti iz Francije po isti poti, kakor sta prišla.

Najmanj pet zarotnikov

Pariz, 14. oktobra. d. Preiskava v Annemassu proti tovarišema morilca Kelemena, Benešu in Novaku, ki so ju aretirali v Thononu, je dovela do ugotovitve, da je bilo pri marseilleskem umoru udeleženi najmanj pet ljudi. Trije izmed njih so policiji že znani, in sicer Kelemen, ki je bil v Marseilleu po atentatu ubit, ter dozdnevna Beneš in Novak, ki so ju prijeli v Thononu. Četrtega zarotnika Silnega so tudi že identifikirali. Identičen je s iskanim Chalnym ali Malnymem, ki je spremljal Kelemena v Aix en Provençe. Treba je samo še razjasniti vlogo skrivnostnega Krammerja, ki se je dan pred umorom prav tako mudil z dvema drugima teroristoma v Aixu en Provençe. Ta Krammer je bil kakor se zdi, glavni delegat voditelja teroristične družbe dr. Pavelića.

Kako so zločinci potovali

Francoska policija je bila obveščena od policije v Laussani, da je 28. septembra francosko pravilno govoril tujec naročil v hotelu »Union« dve sobi po dve postelji. Proti večeru istega dne so v resnici prišli štirje ljudje, ki so se vpisali v prijavno knjigo z naslednjimi imeni:

Rudolf Suk, rojen l. 1894 v Trstu, trgovec v Brnu,

Jožef Sever, rojen l. 1904 v Subotici, državni uradnik v Budimpešti,

Janos Bombaj, rojen l. 1906 na Reki, zasebni uradnik v Budimpešti,

Istvan Ingar-Sungar, rojen l. 1908, mehanik v Budimpešti.

Dne 29. septembra sta dva izmed teh tujcev kupila v neki lausanski trgovini štiri pare čevljev. Istega dne so vsi zapustili mesto. Škatle, v katerih so bili dobavljeni čevlji, so pustili v hotelu. Številke, ki so bile na teh škatlah, se strinjajo popolnoma s številkami, ki so jih našli na čevljih Rajića in Pospislića. Glede na to ugotovitev aretiranca ne moreta več tajiti svoje krivde. Jožef Sever je v resnici Rajić in Ingar-Sungar je identičen s Pospislićem.

Aretiranca sta izpovedala, da sta l. 1929 po umoru direktorja zagrebških »Novosti« Tonija Šlegla pobegnila v taborišče teroristov v Janka-pusti, kjer sta se mudila do zadnjega časa in ki sta ga zapuščala le v posebnih mislih, kadar sta odšla v Jugoslavijo.

Zamenjani potni listi

Dne 25. septembra je prejel Rajić od neznanega podrejenega voditelja zarotniške organizacije naročilo, naj odide v sosedni kraj. Tu so se sestali tudi mnogi drugi zarotniki, med njimi Pospislić in Silny. Naslednjega dne je prišel neki drugi vodja, ki je vsem omenjenim teroristom izročil vozne listke II. razreda za pot v Curih, večje zneske denarja, kakor tudi štiri madžarske potne liste. Ta vodja je ostal na Madžarskem, dočim so drugi teroristi odpotovali v Švico, kjer sta jih v Curihu pričakovala dva možaka. Eden izmed njih je bil dozdnevni Rudolf Suk, dočim se je drugi imenoval Szabo in tudi Stanker. Poslednji je bil, kakor se zdi, poseben zaupnik dr. Pavelića. Vseh pet je odpotovalo iz Curiha v Lausanne, kjer je omenjeni Szabo ali Stanker zamenjal madžarske potne liste s štirimi ponarejenimi češkoslovaškimi potnimi listi. Pospislić al'as Ingar-Sungar je prejel ponarejeni potni list na ime Novak, Rajić Alias Sever ponarejen potni list na ime Beneš Silny alias Bombaj potni list na ime Chalny, Peter Kelemen pa potni list na ime Rudolf Suk.

Skrivnostna ženska

Nadalje so ugotovili, da je 7. oktobra v Aix en Provençe pri Marseilleu prišel v tamošnji hotel »Negre-Coste« neki Egon Krammer, ki je brzokone identičen z vodjo zarotniške ekspedicije in emisarjem dr. Pavelića. V korektni francosčin; je tu naročil sobo z dvema posteljama. Krammer je prišel v spremstvu mlade lepe ženske, ki se je prijavila kot Ina Vudrač, rojena 15. aprila 1910 v Trstu. Ta ženska je najprej sama odšla v najeto sobo, dočim je dozdnevni Krammer zapustil hotel. Dne 8. oktobra je Krammer prišel v hotel, kjer je hotel govoriti z Vudračevno. Naslednjega dne, 9. okt., je Vudračeva poravnala račun in zapustila hotel. Policijske oblasti doslej niso mogle ugotoviti, kakšno vlogo je ta ženska igrala v zaroti, ker manjka za njo doslej vsaka sled.

Omenjeni Egon Krammer je preživel noč na 9. oktobra v hotelu »Moderne« v Aixu en Provençe, kjer se je rezerviral dve sobi, eno z dvema posteljama in eno z eno posteljo, v kateri se je nastanil sam. V sobo z dvema posteljama sta prišla 8. oktobra Kelemen in Silny. Dne 9. oktobra je Krammer plačal račun v hotelu in izginil. Menijo, da je odšel iz Aixu en Provençe v noči na 10. oktobra. Kelemen in Silny nista ostala dolgo, popoldne 9. oktobra je Silny plačal račun ter se ni več vrnil.

Zaradi ponovne menjave imen zarotnikov so poizvedbe zelo težavne, vendar pa je policija mnenja, da so izpovedi Beneša in Novaka resnične, ker se popolnoma strinjajo in so jih dosedanje ugotovitve v preiskavi tudi po večini potrdile.

Misteriozna brzojavka

Pariz, 14. oktobra. p. Listi objavljajo nekatere zanimive podrobnosti iz preiskave o atentatu v Marseilleu in ostro obsojajo intelektualne povzročitelje tega zločina. Preiskovalne oblasti v Franciji so prepri-

čane, da bo vse ozadje tega gnusnega zločina v najkrajšem času do podrobnosti razčiščeno. »Petit Parisien« poroča med drugim, da je atentator Kelemen tri ure pred atentatom dobil neko misteriozno brzojavko, čije vsebina je oblastem znana, jo pa v interesu nadaljnje preiskave čuvajo še v tajnosti. Mislijo, da je poslal to brzojavko glavni organizator in duševni oče marseilleskega zločina. »Figaro« poroča, da je revolver, s katerim je atentator izvršil svoj zločin, kupila neka črna oblečena ženska tri dni poprej v Parizu.

Atentatorji v Parizu

Dne 29. septembra so vsi odgovorili iz Lausanne s parnikom v Ev'ian les Bains, odkoder so odšli v Pariz.

Vsi štirje so nosili še obleko iz taborišča v Janka-pusti. Njihova prva skrb je bila, da se znebe te obleke, zaradi česar so si kupili nove, v veliki pariski trgovini. Ko so tako zarotniki v nekaj dneh večkrat menjali svoja imena in zamenjali tudi obleko, so se nastanili v Parizu v raznih hotelih. Silny (Bombaj-Chalny) in Novak (Pospislić) sta se nastanila v hotelu »Palais d'Orsay«, dočim sta se Beneš (Rajić) in Kelemen (Suk) nastanila v nekem hotelu na Rue Mazagran. Vodja zarotnikov Szabo (Stanker) se je nastanil v hotelu »Comodore«.

Preiskava je ugotovila, da sta Beneš in Novak odšla iz svojih hotelov 3. oktobra.

Žalni sestanki

Legitimacije za udeležence pogreba Nj. Vel. kralja Aleksandra I. v Beogradu izdaja od danes naprej mestno poglavarstvo od 8. do 20. ure v sobi št. 21-I, Mestni trg 2 (nasproti mestni posvetovalnici).

Javnosti! Vsi zavedni Jugoslovenci se pozivajo, naj od danes pa do končanih pogrebnihi svečanosti nosijo črno ali vsaj temne kravate, po možnosti pa tudi trobojko z žalnim trakom v gumbnici.

ČETNIKI! Drevi ob 21. v gostilni pri Mraku obvezen članski sestanek. Udeležba je dolžnost vsakega člana!

Sokolska župa Ljubljana pozivlja vse edinice, da javijo poimensko udeležence in udeležence pri pogrebnihi svečanostih v Beogradu najkasneje do torka do 10. Glej poslano okrožnico!

Sokolsko društvo Ljubljana IV. poziva vse članstvo, naraščaj in deco k žalni seji, ki bo drevi ob 20. uri v telovadnici Šole na Prulah. Vabljeni tudi ostalo prebivalstvo dolenskega okraja.

ASK Primorje (Centralni odbor). Danes ob 20. bo v salonu restavracije Lev, Gospodarska cesta, komemorativna seja zaradi smrti nepozabnega našega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, obveza za vse odbore. Vabljeni vse članstvo, prijatelji in klubovi simpatizerji. — Predsednik.

Bežigrasko pevsko društvo je sklicalo žalno sejo. Da se oddolže spominu pokojnega viteškega vladarja kralja Aleksandra I. Zedinitelja, so se zbrali pevci Bežigrasskega pevskega društva v društvenih prostorih pri g. Rebu, kjer jim je predsednik Čamernik v vznesenih besedah očrtal pot in življenje nesmrtnega kralja, ki ga je zadela nemila usoda v zavezniški Franciji. Pevci so z veliko pieteto in nemi žalostjo sledili izjavljanju in ob zaključku počastili spomin z vzklikom »Slava!«. Novemu kralju Petru II. pa so obljubili neomajno zvestobo z glasnim vzklikanjem.

Pevke in pevci »Ljubljanske Zvonice« v ponedeljek ob 20. žalna seja. Prosim vsi in vse! Predsednik.

Gasilska četa na Ježici je imela sinoči žalno sejo. Predsednik je govoril o življenju in velikih dejanjih pokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, katerega spomin so prsotni počastili z vzkliki: »Slava kralju!« S seje je bila odposlana sožalna in vdanostna brzojavka kralju Petru II. preko dvornega maršalata.

Udruženje tobačnih trafikantov je poslalo regentskemu svetu naslednjo brzojavko: V najgloblji žalosti izražajo trafikanti dravske banovine visokemu kraljevskemu domu najiskrenejše sočustvovanje ob mučeniški smrti Nj. Vel. Aleksandra I. viteškega kralja Jugoslavije, ter nemajno zvestobo in vdanost Nj. Vel. kralju Petru II.

Obtrništo v Ljubljani obveščamo, da so sprejemajo prijave za skupno udeležbo na pogrebu v Beogradu v pisarni Okrožnega odbora obrtnih združenj v Ljubljani danes do 18 ure. Prijavljencem se preskrbe potom pisarne potrebne legitimacije. — Okrožni odbor obrtnih združenj v Ljubljani.

Sportne vesti

Ljubljana, 14. oktobra. Na naših športnih igriščih vlada turbobni mir. Vsako športno življenje je takoj ob vesti o smrti našega Viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja zamrlo. Vse naše športne organizacije so takoj ustavile vsako delovanje. Vršijo se in jasno dokazujejo, kako velika je bila ljubezen naših športnikov do najvišjega pokrovitelja in podpornika športnega pokreta.

Kot kronisti objavljamo naslednje rezultate inozemskih tekem:

Češkoslovaška : Švica 2:2 (1:2)

Zeneva, 14. oktobra. g. Pred 25.000 gledalci se je danes vršila mednarodna tekma med Češkoslovaško in Švico. Ta tekma šteje za placement v tekmovanju za srednje-evropski pokal.

Že v 4. minuti prvega polčasa je Švica po Kiehlholzu prišla v vodstvo ter je v 41. minuti po istem igraču povisala na 2:0. Tik pred koncem prvega polčasa je Nejedly zabil prvi gol za Češkoslovaško. V drugem polčasu je Nejedly izenačil v 13. minuti. Češkoslovaki so do konca v vodstvu, vendar niso mogli izpremeniti rezultata.

Dunaj: Admirals: Libertas 3:3, Rapid: Wacker 7:5 FAC: WAC 2:1, Vienna: Austria 3:1 Haksas: Farortner FC 1:1.

Praga: DFC: Kladno 7:2 (3:1), Sovjetski nogometni team: delavski team Praga 17:0 (7:0).

Budimpešta: Hungaria: Budai 1:1 (1:0), Ferencvaros: III. okraj 3:1 (2:0), Ujpest: Saroksar 3:0 (0:0), Kispest: Pöbhus 3:3 (1:2), Bocsai: Attila 8:0 (2:0), Szeged: Somogy 2:1 (0:0).

Lvov: Poljska: Rumunija 3:3 (1:1).

Jugoslovenskemu učiteljstvu

Proglas vodstva JUU — opomin na naročilo kralja Aleksandra učiteljstvu

V trenutku, ko preživlja jugoslovenski narod najtežje trenutke po osvoboditvi in zedinjenju, ko pokopava očeta Jugoslavije, ko objokuje izgubo svojega največjega učitelja in voditelja, dvignimo visoko kvišku srca iznad vseh naših majhnih vsakdanjih skrbí in se obenem s prisego, ki smo jo položili naši veliki nadi v tem težkem času. Nj. Vel. kralju Petru II., zaobljubimo svetlemu spominu velikega nesmrtnika Jugoslavije, blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja: Čuvali bomo Jugoslavijo!

Poslednje besede in prisega naj nam bodo prva in trajna misel vsakega dne do konca dni. Jugoslovensko učiteljstvo se z globoko pieteto klanja spominu največjega vladarja, pobornika edinstva, slave in veličine našega naroda in največjega prijatelja jugoslovenskih učiteljev.

Ljubezen pokojnega velikega kralja do narodne prosvete in učiteljev je bila prav legendarna. Ta ljubezen in visoka sodba viteškega kralja sta najlepše izraženi v njegovem lastnoročnem pismu na našo skupščino l. 1931. To pismo, njegova oporoka, se glasi:

»Jugoslovenski učitelji, prežeti ljubezni do svojega naroda in svojega težavnega, a vzvišenega poklica, so graditelji narodove duše, njegove nacionalne zavesti in kulture. Da bo popolnom; ustrezalo željam in nadam, ki jih vanje polagata njihov kralj in narod, mora biti jugoslov. učiteljsko združenje, ki združuje vse sedanje in bodoče jugoslovenske učitelje, žarišče prosvete, steber jugoslovenskega nacionalizma in pobuda vsem lepim stremljenjem v bodočnosti Jugoslavije.

Na Bledu, 20. avg. 1931. Aleksander, l. r.

Ta njegova oporoka učiteljstvu mora biti evangelij in zvezda-vodnica vsemu našemu učiteljskemu delu. Danes mora asterber jugoslovenskega nacionalizma, kakor nas je imenoval veliki kralj, skupaj z vsem narodom prestatí najtežjo preizkušnjo. V težkih trenutkih, kadar nam usoda grozi, da bi nas Bog same zapustil, je učiteljstvo poklicano v šoli in v narodu, da čuva sedanje in bodočo Jugoslavijo, da ohranja vero, bodri upe, jekleni narod, ga hrabri in strne v čvrsto in nezlomljivo falango. Okrepljen s takšnimi vrlinami se bo naš narod zmerom mogel postaviti po robu neprijateljem naroda in države. Okrepljeni s takšnimi vrlinami bomo dokazali, da se nesmrtniki in njihova dela ne dajo ubiti, da je s smrtjo kralja-mučenika naše edinstvo zapечатeno z najdragocenejšo krvjo, da je uvrščeno in zlitó. Da, vitez čisto spremlja tragičen konec, je rekel veliki pesnik. Njegova črna prerokba se od časa do časa ponavlja v naši slavni zgodovini. Toda isti pesnik je tudi dejal: Blago onome, ko dovijek živi, ima se za štó i roditi.

Veliki naš učitelj! Pokazal si nam, kako se živi in umre za to domovino. Zaobljubljamo se, da bomo tudi bodoče rodove odgojili, da bodo tako živeli in umirali za domovino, kakor si nam ti pokazal, veliki nesmrtnik! Tvoje pismo, tvoje poslednje besede naj bodo za nas vse zaobljuba. Dvigajmo prosveto in čuvajmo Jugoslavijo!

V Beogradu, 11. oktobra 1934. Predsednik jugoslovenskega učiteljskega udruženja Ivan Dimnik l. r., podpredsednik Djordje Mirkov l. r., Todor Dimitrijević l. r.

Gasilska armada kralju

Svečana žalna seja savezne uprave — Proglas vsem gasilcem Jugoslavije

Beograd, 14. oktobra. Starešinstvo Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije je imelo včeraj popoldne žalno sejo zaradi prebride izgube, ki je zadela državo in ves naš narod s tragično smrtjo pokojnega kralja Aleksandra. Sejo je otvoril podstarešina dr. Peter Marković, ki je pred globoko užaloščenimi člani starešinstva orisal velike zasluge pokojnega kralja pri ustvarjanju in čuvanju naše velike zedinjene domovine. Dr. Marković je zlasti naglasil zasluge pokojnega kralja za jugoslovensko gasilstvo, ki mu je pokojni vselej poklanjal svojo posebno pozornost in podporo, čemur je najboljši dokaz to, da e po negovi odločitvi Nj. Vis. prince Tomislav prevzel pokroviteljstvo nad vsem jugoslovenskim gasilstvom. Vsi člani starešinstva Gasilske zveze so pretreseni izkazali čast Viteškemu kralju Aleksandru Zedinitelju s klici »Slava mu in večen spomin!«

Nato so vsi člani starešinstva prisegli zvestobo in vdanost novemu vladarju Jugoslavije Nj. Vel. kralju Petru II. S sejo so bile odposlane sožalne izjave Nj. Vel. kraljici Mariji in Nj. knezu Pavlu, obenem pa je bila prečitana tudi brzojav-

ka, ki jo je odposlal starešina zveze Vlado Andrašević iz Zagreba maršalatu dvora, ter poslanica vsem jugoslovenskim gasilcem. Prav tako so bile na žalni seji prečitane sožalne izjave, ki jih je dobila zveza od gasilskih organizacij v naši državi in iz inozemstva. Posebno globoko se je vseh doimil izraz žalja Gasilske zveze bratske češkoslovaške republike.

Starešinstvo Gasilske zveze je nato sprejelo še potrebne sklepe glede sodelovanja

KAKO JE DALMACIJA SPREJELA MRTVEGA ČUVARJA JADRANA

Podrobno poročilo o mogočih in turobnih svečanostih v Splitu —
Bili so trenutki, ki jih ni mogoče pozabiti

Split, 14. oktobra. r. Jugoslovensko Primorje je danes na prirčen način izkazalo spoštovanje in ljubezen čuvarju Jadrana, mučenikemu kralju Jugoslavije, katerega so roke njegovih vernih mornarjev s križarke »Dubrovnik« položile na jugoslovenska tla v Splitu, na Pomolu majorja Stojana.

Ljudstvo se zbira

Vso preteklo noć so bile ceste, ki vodijo proti Splitu, nenavadno živahne, vse zatrpane z vozovi, peši, tovornimi in osebnimi avtomobili. Ceste od Sinja, Vrljke, Knina, Imotske Krajine in vseh drugih daljnih in bližnjih krajev so bile polne ljudi, od katerih so mnogi vso noć pešali v največji tišini ter so šele ob zori prispeli v Split ali pa se ustavili spotoma ob železniški progi, da bi vsaj tako pozdravili svojega narodnega kralja na njegovi zadnji poti skozi te kraje.

Dvanajst posebnih parnikov je pripeljalo v Split nešteto tisoče potnikov s severa in juga ter z vseh otokov. Mimo morje, krasen dan in velika disciplina potnikov so omogočili, da so se mogle ladje obremeniti s trikratnim normalnim številom potnikov. Turobno veličasten je bil pogled na veliki potniški parnik »Kralj Aleksander«, ki je bil ves v črni in ki je pripeljal na tisoče potnikov iz Dubrovnika in okolice. Na stotine ribičkih čolnov in večjih ribičkih ladij je že opolnoči krenilo na široko morje in tam zažgalo cele sode smole, tako da so vsi ti čolni kot velike bakle svetili ob poti koder je plul »Dubrovnik«.

V teku noći, zlasti pa proti jutru so se zbrale v Splitu nepregledne množice naroda iz Primorja in Zagorja, tako da so imeli reditelji pod vodstvom starešine splitske sokolske župe dr. Buića obilo posla. Toda ljudje so bili tako disciplinirani, da ni nikjer prišlo do najmanjše zmede in ves razpored ogromnih množic se je izvršil v miru in tišini.

Naša vojna mornarica svojemu mrtvemu poveljniku

Se ponoči je odplula iz splitske luke jugoslovenska vojna mornarica, ki se je zbrala tu k sprejemu svojega mrtvega in ljubljenejšega vrhovnega poveljnika. Vojne ladje »Zmaj«, »Dalmacija«, »Galeb«, »Kobac«, »Istrebe«, »Sokole«, štiri torpedovke bojna čolna »Uškok« in »Četnik« podmornice »Osvetnik«, »Hrabri«, »Smeli« in »Nebojša« ter vse druge ednice naše vojne mornarice so šle nasproti »Dubrovniku« in francoski eskadri, da jih kot častna straža spremijo v Split. »Dubrovnik« so spremljale francoske vojne ladje »Colbert«, »Duquesne«, »Gerhaut«, »Vautour«.

Mogočen žalni oltar

Že rano pred 6. uro je bilo na Pomolu majorja Stojana vse pripravljeno za sprejem. V sredini pomola je bila zgrajena prekrasna kapela in stari klasični stilu v obliki visokega stopnišča, obdanega od štirih visokih stebrov, vrh katerih gore plamenice v velikih žarah. Sredi tega, okrog 8 m visokega stopnišča je bil postavljen baldahin in pod njim katafalk na visokem odru. Na stopnicah ogromnih dimenzij so bili razvrščeni nešteto venci in med njimi cvetje, ki so ga donosali seljaci z jadranske obale. Na pomolu okrog katafalka so bili postavljeni številni, do 15 m visoki stebri, raz katere plapolajo žalne zastave in vrhu katerih gore bakle. Na baldahinu sta vtkana zlata kraljevska krona in državni grb. Čarobno tužen je bil pogled, ko so vso noć in v rano zoro plapolali ogromni plameni in razsvetljevali okolico ter odsevali v morsk gladini. Ves prostor okrog katafalka ter vsa pot do železniške postaje sta bila pokrita s preprogami. Na postajnem poslopju so prebili zid in zgradili velika častna vrata, vsa odeta v črno. Prav tako je ves kolodvor ovit v črno. Skozi ta vrata je vodila poslednja pot čuvarja jugoslovenskoga Jadrana.

Častne straže vojaštva in Sokolstva

13. pešpolk »Hajduk« pod poveljstvom polkovnika Varjačića je v polni bojni opremljen postavil častno stražo. Razpored je bil

zelo slikovit, tako da so čete tega sinjskega polka tvorile špalir ob vsej poti, koder je krenila povorka naroda, ko je defilirala mimo krste. Na južni strani pomola, koder je pristal »Dubrovnik«, je bil zgrajen most, po katerem so s krova prenesli krsto na obalo. Tu je bila tudi godba 13. pešpolka. Na levi strani mosta je tvoril špalir oddelek mornarjev v bojni opremljeni. Poleg pomola je bilo razporejeno članstvo splitske sokolske župe, za njim pa rezervni oficirji v uniformah s čeladami.

Prihod dvornega vlaka s knezom Arzenom

Ob 5.40 je bilo slišati s postaje rezka vojaška povelja: Mirno. Pozdrav na desno. Prispel je dvorni vlak s katerim se je pri-

ko, Ko je »Dubrovnik« prispel v luko, so zaphule za njim tudi ostale jedinice jugoslovenske vojne mornarice ter napravile špalir okrog njega, dočim so francoske vojne ladje ostale pred lukom, kjer so bile tudi štiri križarke angleške sredozemske mornarice z admiralsko ladjo »Queen Elisabeth«.

Nepozabni trenutki

Istočasno s mornarico so prispeli nad Split iz Divulja hidroavioni, in sicer v prvi skupini lovski letala, nato izvidniška in za njimi težka bombarderska letala. Na krilih so imela dolge črne zastave, ki so se mrko odražale na nebu. Ob pojavu »Dubrovnika« so zagrmeli v pozdrav mrtvemu čuvarju Jadrana topovi na »Sustjepa-

zastopnikov vlade in Narodnega predstavništva. Ob tej prilici so krsto odprli. Knez Arzen in vsi navzoči so bili glavo naklonjeni, ko so zagledali kraljev obraz. Pokojni kralj izgleda kakor da bi spal.

Protokol so podpisali Ni. Vis. knez Arzen, maršal dvora general Dimitrijevič, trije ministri, predstavnik senata, podpredsednik Narodne skupščine, ban primorske banovine in komandant »Dubrovnika« Pavič. Protokol je bil napisan v šestih izvodih ter je bil izročen predsedniku senata, ki ga je odpeljal v Beograd.

Prenos krste na katafalk

Po podpisu protokola so prenesli oficirji »Dubrovnika« krsto na splitsko obalo. Godba je med tem svirala državno himno. Z ladij so gromeli topovi, zvonovi v mestu so zvonili, združeni zbor splitskih pevcev, nad 150, pa je zapel žalostinko »Pokoju mu večni«.

Zadnji defile množice

Krsto so mornarji odnesli po stopnicah ladij na katafalk, postavljen ob obali. V tem trenutku so pristopili h krsti pravoslavni svečeniki z dalmatinskim vladiko dr. Djordjevićem iz Šibenika na čelu in izvršili nad truplom pokojnega kralja ope-

Množica v sprevedu je ves čas defilirala mimo krste v vrstah po 16 ljudi. Ljudje so prihajali solzami oči in z rokami v rokah, ženske so glasno plakale, zlasti pa je bil ganljiv trenutak, ko je prišla deca ženskih šol, glasno jokajoć.

Krsto odnesejo v vlak

Bilo je že ob 9.45, ko defileja še ni bilo konec, zaradi česar so ga ustavili, da bi se mogel spreved na železniško postajo izvršiti po programu.

Sokoli so dvignili krsto s katafalka ter jo položili na nosilke in pomagali nositi jo osmim dostojanstvenikom na postajo. Krsto so nosili ban Jablanović, bivši splitski mestni načelnik Račić, sedani splitski mestni načelnik Karbotić, seljaka Duje Krstujević in Fran Blić, generala Tomić in Todorčević ter kontreadmiral Polić.

Ko je spreved prispel na postajo, je častna straža francoske mornarice z godbo in zastavo križarke »Colbert« pozdravila poslednjič pokojnega kralja. Skozi vrata so prispeli na peron za krsto vsi ostali odličniki. Na postaji je že čakal posebni dvorni vlak, v katerem je bil tretji vagon določen za prevoz krste. Vagon je bil ves ovit v črno ter je imel štiri bele križe po dva na dva na vsaki strani. Krsto so položili na mahnen piedestal v vagonu, ob njej pa so se postavili oficirji kot častna straža.

S splitske postaje je odšel vlak točno ob 10.15.

Od Splita do Zagreba

Zagreb, 14. oktobra. Na poslednji poti pokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja proti Beogradu je narod ob vsej železniški progi izkazoval poslednjo čast. Od Splita pa do Zagreba so bile zbrane ob železniški progi ogromne množice, ki so se nemo, odkritih glav in plakajoć poslajale od svojega nepozabnega vladarja. Od splitske postaje pa do Kaštela so stali ljudje na obeh straneh proge v nepretrganem špalirju, v glavnem seljaki, ki so imeli s seboj cerkvena bandera, prižgane sveće in križe. V Perkoviću se je zbralo nad 3000 ljudi. Vse železniške postaje so ovite v črno. V Gospiću je bilo zbranih nad 15.000 obyvkanah Ličanov, ki so se razvrstili na postaji in vzdolj proge.

Dr. Korošec ob kraljevi krsti

Split, 14. oktobra. Sprejemu mrtvega kralja Aleksandra v Splitu je prisostvovala tudi skupina bivših ministrov, med njimi dr. Anton Korošec, ki je izjavil zastopniškom tiska: »Kadar nad mrtvim kraljem plaka vsa Jugoslavija, se vse pozablja. Treba je delati in živeti za kralja.«

Bolgarsko prijateljstvo in Mala antanta

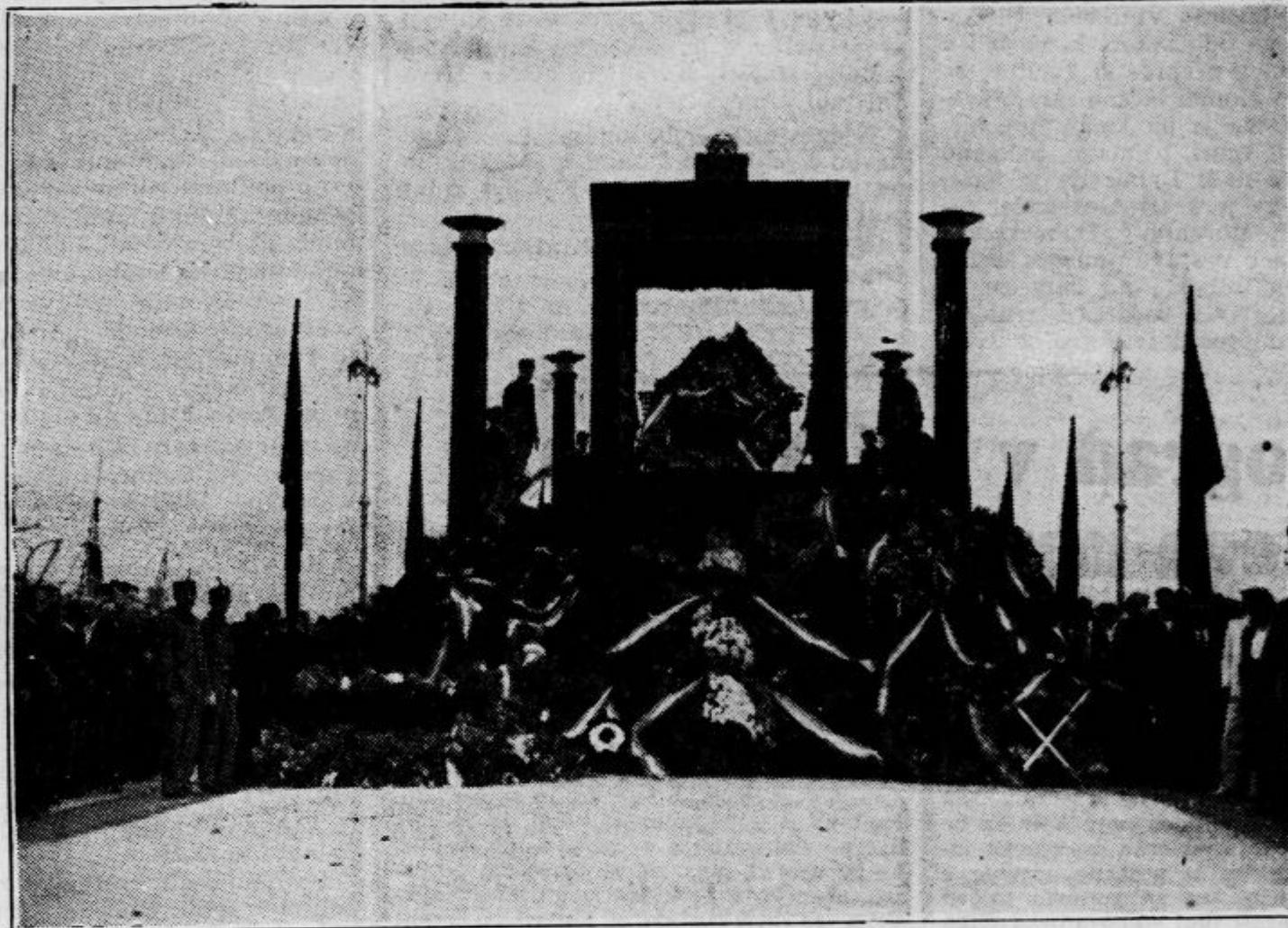
Sofija, 14. oktobra. p. Sofijski listi pripisujejo beograjski konferenci Male antante veliko važnost in naglašajo, da se bo ob tej prilici še prav posebno manifestirala enotnost držav Male antante v mednarodni politiki. S posebnim zadovoljstvom naglašajo, da se bo na tej konferenci, še posebej podčrtalo prijateljstvo med Bolgarijo in Jugoslavijo ter vso Mala antanto in da se bo na tej konferenci Male antante Bolgarija prvič obravnavala kot prijatelj-država.

Novi kokarde vojske

Beograd, 14. oktobra. p. Ministrstvo za vojsko in mornarico je izdalo naredbo, po kateri mora vse vojaštvo v najkrajšem času zamenjati sedanje kokarde, ki nosijo monogram pokojnega kralja Aleksandra, z novimi kokardami z monogramom Nj. Vel. Petra II. Predpisana je točna oblika nove kokarde. Kokarda ima črno »P«, krasno in umetniško izdelano, nad njo kraljevsko krono, v sredi črke pa rimsko II.

Žalno zborovanje mariborskega ženstva

bo jutri v ponedjeljek 15. t. m. ob 20. v veliki kazinski dvorani. Vabimo vse mariborsko ženstvo. Strahoviti udarec usode naj nas združi vse. — Žensko društvo.

Katakafalk na splitski obali, v katerega sa za par ur položili truplo Viteškega kralja, so od useh strani obložili z venci in šopki

peljal Ni. Vis. knez Arzen, stric pokojnega kralja, v uniformi armijskega generala z lentom Karadjordjeve zvezde. V njegovem spremstvu so bili maršal dvora general Dimitrijevič, predsednik senata dr. Liubomir Tomašić, ministri dr. Novak, dr. Šumenović, dr. Andjelinović, na kolodvoru pa so ga pozdravili tudi splitski ban dr. Jablanović, podpredsednik Narodne skupščine dr. Kosta Popović, komandant vojne mornarice kontreadmiral Polić in drugi odličniki.

Povorka vojnih ladij

Jugoslovenska vojna mornarica, ki je plula »Dubrovniku« naproti, se je srečala z njim v splitskem prelivu, se mu tu priključila in ga spremljala do luke. Na čelu te izredne pomorske povorke sta plula dva bojna čolna. Sledile so tri torpedovke. Na levi strani je plula vojna ladja »Zmaj« z dvema minonoscem. Na desni strani pa vojna ladja Dalmacija z dvema minonoscem. Na obeh straneh minonoscev je plula po ena podmornica. Za njimi je plul »Dubrovnik« z mrtvim kraljem, za »Dubrovnikom« pa v večji razdalji štiri francoske križarke. V tej formaciji je »Dubrovnik« priplul v splitsko luko. Na vrodu v luko so se edince vojne mornarice razdvojile in napravile špalir »Dubrovniku«, ki je nato počasi in dostojanstveno zaplul v lu-

ku. Istočasno je oddala častno salvo tudi angleška vojna mornarica. Vsa posadka vseh ladij pred in v splitski luki je bila v paradnem redu, razvrščena na krovih.

Baš v trenutku, ko je »Dubrovnik« priplul v splitsko luko, je jutranje solnce prodrl skozi meglo ter obsijalo mrtvega kralja in vso tisoć in tisoćlavo množico, ki je prišla, da ga pozdravi. Bil je trenutek, ki ga ne bo nihče pozabil, kdor ga je doživel. Med množico je vladala grobna tišina, slišati je bilo samo brnenje letal, grmenje topov in lahko valovanje morja. V tem so zazvonili zvonovi v vseh splitskih in okoliških cerkvah. Ko se je »Dubrovnik« približal pomolu, se je jasno videl s cvetjem okložen katafalk pod zadnjim topom, na katerem je bila položena krsta, na njej pa generalska kapa in kraljeva sablja.

Prevzem kraljevega trupla

Cim je »Dubrovnik« pristal ob pomolu, je komandant Pavič, ki je spremljal kralja Aleksandra I. pri odhodu v Francijo in sedaj nazaj v domovino, stopil z ladij ter podal raport Nj. Vis. knezu Arzenu in se pozdravil z ostalimi odličniki.

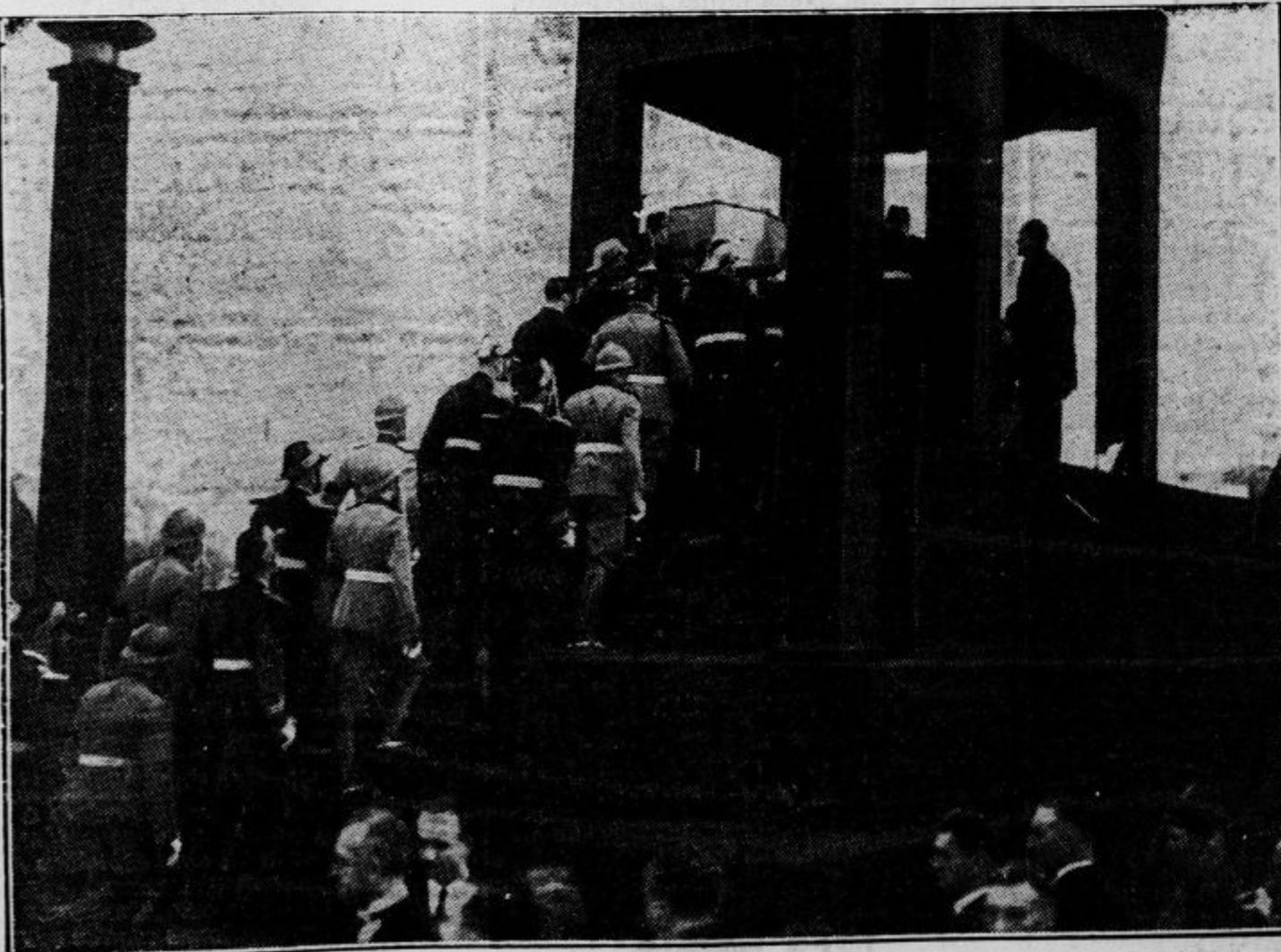
Nato so Nj. Vis. knez Arzen, maršal dvora general Dimitrijevič, ministri, predsednik senata dr. Tomašić, podpredsednik Narodne skupščine Popović ter ban Jablanović odšli na ladjbo. Tu je komandant Pavič izročil s posebnim protokolom mrtvo truplo pokojnega kralja v roke kneza Arzena ter

jo. Mornarji in vojniki so poslušali molitve odkritih glav, pevski zbor »Šumadija« pa je pel žalno pesem. Nato je opravila molitve še katoliška duhovščina s splitskim škofom dr. Bonafacijem na čelu.

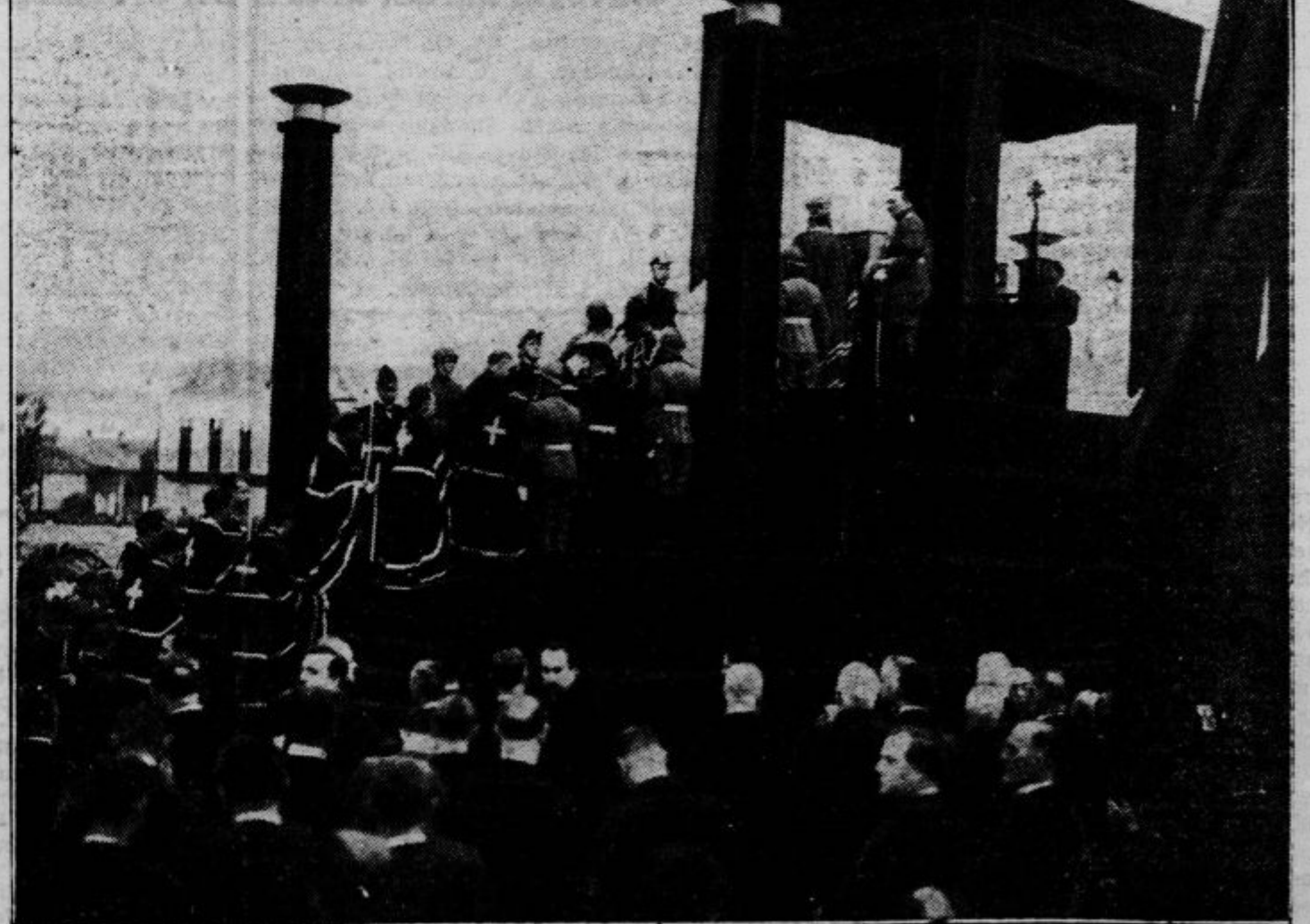
Po cerkvenih obredih se je pričel pomikati po programu v vzornem redu spreved množice raznih društev in korporacij, da defilirajo pred mrtvim vladarjem. Med opom sta prispela z vojne ladje tudi komandant angleškega sredozemskega vojnega brodovlja admiral Fisher ter kontreadmiral Forbes s štabom svojih oficirjev. Prisoten je bil tudi francoski mornariški minister Pietri v spremstvu komandanta francoske eskadre Genseula in njegovega štaba. Ob krsti so stali kot častna straža štirje oficirji kraljeve garde s potegnjenimi sabljami. Na levi strani katafalka so stali štirje dalmatinski škofje, za katafal. kom pa sinjski Alkari, oblečeni v svoje narodne noše, bogato okrašeni s srebrom in zlatom.

Deputacije, ki so prihajale v sprevedu mimo krste, so neprestano prinašale vence, tako da je bil ogromen katafalk kmalu z njimi zakrit. Zlasti velik venec je položilo društvo »Marjan«, ki ga je moralo nositi osem ljudi. Tudi angleška mornarica je položila pred krsto venec, ki je bil ves iz rdećih nageljev.

Med tem ko je ogromni spreved defilirao mimo krste, so v zraku neprestano krožila letala in v tem času je prispela tudi letalska eskadrila iz Mostarja.

Krsto nosijo v Splitu na katafalk. Za njo stopajo Nj. Vis. knez Arzen, reprezentanti francoske in angleške mornarice ter najvišji jugoslovenski odličniki

S katafalka odnašajo krsto med špalirjem duhovščine in svetnih predstavnikov. Prenesli so jo v vlak, ki jo je odpeljal v Zagreb

Ves slovanski Balkan je prisostvoval turobni svečanosti v Splitu

Povratak Viteškega kralja v domovino so oddajale vse štiri južno-slovanske radijske postaje: Ljubljana, Zagreb, Beograd, Sofija

Ljubljana, 14. oktobra.

Snoči pozno zvečer, ko so bila vsa kavarjišna okna zastarta v mrak, a Ljubljana je utonila v nemo temo, je napovedal ljubljanski radio prenos kraljeve sprejeme v Splitu v nedeljo ob 6.10 zjutraj. Med tem, ko je »Dubrovnik« plul ob jokajoči in kljub pozni noči še vedno živi dalmatinski obali s posmrtnimi ostanki herojskega kralja in mučenika proti Splitu, je bila Ljubljana že skoraj mrtva, poglabljena v svojo bolest zaradi tragične usode našega vladarja. Velike ulične svetilke so bile skrbno zavite v črni flor. Mrzli zrak z neprijetno vlago je vse bolj praznil ljubljanske ulice. Le tu in tam so stale majhne gručice in se komaj slišno menile o grozi. Čakale so nedeljske izdaje listov z najnovejšimi vestmi. Nikjer preternegega smeha, ki sicer v poznih sobotnih nočeh tako rad zveni po ljubljanskih ulicah. V izlozih malone vseh ljubljanskih trgovin so medlele večne lučice pod slikami Njega, ki je za svojo miroljubno politiko, za svojo državo in svoj narod daroval svoje dragoceno, človeštvo še tako zelo potrebno življenje.

Ob šestih zjutraj je zaječal radio. Radio Zagreb, Beograd, Ljubljana, Sofija. Dva bratska slovanska naroda, ki ju vežejo gospodarske, kulturne, plemenske in krvne vezi — ne zgolj slučaj ali zemljepisno naključje — sta v bolesti poslušala, kako prihaja mrtvo telo velikega borca za mir, svobodo in pravico nazaj v domovino. V domovino, ki ga je tako zelo ljubila in ki bi zanj dala vse svoje sinove in svoje moči. Iz morske gladine se je sonce šele dvignilo, a splitska obala je že bila prepolna pobožnega naroda, ki se je želel pokloniti tistemu, ki mu je dal vso svojo ljubezen in ki mu je bila posvečena ljubezen vsega naroda. 60.000 ljudi je v Splitu nemo pričakovalo svojega najvišjega, mrtvega brata. Splitski ban, podban, župan, generaliteta, oficirji vojske in mornarice, predstavniki vseh oblasti in ustanov so se strnili z množico v skupni bolečini. Zvoke zvonov močnega splitske katedrale je prepletal jok zvonov manjših cerkva. Krik siren je bolesto pretresel jutranji polmrak. Naša največja potniška parnika, »Kralj Aleksander« in »Kraljica Marija«, ki sta pripeljala tisoče ljudi s severa in juga, sta se skoraj neslišno zadržala v luki.

Tam, — »Dubrovnik« je priplul! Na njem je truplo najdragocenejšega sina Jugoslavije. Ogromna množica 60.000 ljudi je utonila v jokajočem molku. V zraku brnijo letala. Vedno bliže k zemlji prihajajo in se v krogu spet oddaljujejo kvišku pod nebo, da se spet povrnejo k svojememu najvišjemu gospodarju. Nato rezka vojska povelja, močnejši jok zvonov in molk — da čujemo, kako je mostič spojil »Dubrovnik« s pomočjo »sveto jugoslovanske zemlje«. Mikrofoni na splitski carinarnici, v globoko črno zaviti in z zadnjim najvišjim ukazom »Čuvajte Jugoslavijo!« okrašeni, zdaj poročajo: Predstavniki vojskih in civilnih oblasti odhajajo na brod, da se za vedno poslovijo od viteškega graditelja in zedinitelja Jugoslavije.

Ogromen katafalk z baldahinom, ki ga je krasila kraljevska kruna, je bil pripravljen za krsto. Tisočglava množica je z ljubeznijo in solzami pričakovala nemo, tako nemo, da se čuje skozi mikrofoni, kako morski valovi poljubljajo našo obalo. Tu in tam so med neprestanim zvonjenjem vseh splitskih zvonov prelomili zrak pozdravni topovski strel in častne salve. V mladem, sončnem jutru se vrača kralj v domovino, v domovino, ki ji je ustvaril najlepše jutro njenega življenja. Vojaška godba je trikrat ponovila državno himno, zvonovi so še bolestneje zahtevali.

Ko so naši mornariški častniki prenesli krsto z broda na katafalk, so se slišale kratke molitve pravoslavnega episkopata. Glas šibeniškega dr. Mileta je trepetal in komaj zadrževal solze, a pevsko društvo »Sumadija« je lihte odpevalo. Za »Dubrovnikom« se je med tem razvrstila eskadra naše mornarice, ki je včeraj odpila svojemu najvišjemu zapovedniku naproti. Poleg nje je v bratškem redu stalo francosko in angleško brodogradništvo. Ogromno število naših, francoskih in angleških mornariških častnikov z našim admiralom Marjanom Polićem na čelu je z bolestjo v sredi gledalo krsto najvišjega zapovednika Jadrana. Naši mornarji so mu poklonili prekrasen venec z napisom »Svojemu vrhovnemu komandantu — jadranske mornarice«. Ta venec in ogromen venec društva »Marjan«, ki je bil svet iz treh cipres in same marjanske flore, in ki zaradi svoje ogromnosti najbrž ne bo mogel biti prepeljan v Beograd, sta vzbujala splošno pozornost. Nad 300 venecov je okrasilo oder od tragične vzvišenosti plemenitega kralja Aleksandra, ki je združil v sebi najvišje vrline junaka in viteza.

Potrnost zaradi krutega udara usode, osuplost zaradi nadogledne tragičnosti, presenečenost zaradi grozote neusmiljenega dejstva so dokazovala letala — hidroavijoni in bombarderji — v zraku, molk tisočih na obali ter torpiljeri, nosilci min, podmornice in bojni čolni, ki so v spremstvu kraljevskega »Dubrovnika« pripluli v Split. Zastave na vseh brodi, jugoslovanskih, francoskih in angleških, so bile spuščene na pol droga.

Dvajset prvi topovski strel je dokončal zadnji pozdrav našemu vladarju, ki mu je do Splita prihitala naproti tudi njegova zvesta garda, da mu od tod na vsej poti po domovini do Beograda izkaže s svojo stražo zadnjo čast. Letala so še vedno krožila nad katafalkom.

Mimohod so pričeli rezervni častniki, nato Sokoli. Vrstni red ni važen: narod se je zadnjikrat klanjal svojem kralju. Ljudstvo, brez vsakega ozira na družabni položaj, društveno pripadnost ali politično prepričanje. Kmetje so ihteli, kmetice so jokale glasno in prinšale k odru šopke poljskih cvetic, ki so bile našemu vladarju enako drage in morda še dražje od umetno vzgojenih, plemenitih rož. Imena odličnikov, ki so bili v tej množici poleg preprostih kmetov, so se izgubljala v skupni bolesti zaradi kraljeve smrti. Oder je bil kmalu preobložen s cvetjem, vencami, palmami, palmami miru, palmami naše Dalmacije in našega morja, ki ga je kralj Aleksander tako zelo ljubil. Mornarji »Dubrovnika« so ves ta prizor v stavu »mirno« nemo zri na svojem brodu, na katerem so pripeljali Jugoslaviji najdražje truplo.

Nekaj minut pred deseto uro so dvignili kraljevsko krsto in jo prenesli v dvorni vlak, v katerem so že čakali duhovniki, da molijo za pokoj našega kralja na vsej poti do Beograda, poleg častne straže kraljeve garde.

Nepregleden špalir naroda je bil ob železniški progi, ko je odpeljal vlak. Špalir, ki bo nepretrgan skozi Liko, Gorski Kotar, Hrvatsko, Slavonijo in Srem do Beograda, ker je povsod narod pohitel, da se molče in v obupni bolečini poslovi od svojega kralja na Njegovi zadnji poti proti Oplencu, kjer ga bodo položili k večnemu počitku med prepele zastave junaških srbskih polkov, v zemljo, v kateri počivajo nešteti Njegovi sobojtniki, v zemljo, ki jo je ljubil celo svoje življenje in ki končno zaradi dela v duhu tradicije Karadjordjevičev žrtvoval tudi samega sebe.

Njegov spomin bo zapisan v naši zgodovini z jeklenimi črkami, a naš krik bo lesti, ki ga spremlja na Njegovi zadnji poti po domovini, glasi:

Slava nesmrtnemu Kralju Vitezu, Graditelju in Zedinitelju!

Čuvajmo Jugoslavijo!

Vladimir Regally.

Beograd v pričakovanju svojega mrtvega ljubljence

Vse prebivalstvo se pripravlja, da na čim bolj svečan način sprejme truplo Viteškega kralja

Beograd, 14. oktobra v. Prestolnica se mrzlično pripravlja, da čim dostojneje sprejme posmrtno ostanke Viteškega kralja. Vse ulice imajo žalno obleko. Danes ni v Beogradu hiše, raz katero ne bi vihrala črna zastava. Hiše, ki leže ob poti, kjer se bo pomikala poslednja povorka pokojnega junaškega kralja, se še posebno odevajo v črno žalno obleko, ker so meščani pričeli spontano drapirati tudi stanovanjska okna hiš s črnimi okvirji in slikami pokojnega kralja.

Naravnost pretresljiv je pogled na beograjske izložbe, in to od izložb največjih in najlepših trgovin pa do malih branjarij. Trgovine naravnost tekmujejo med seboj, katera bo lepše in častneje poveljala spomin velikega kralja. Nameščenci mestne električne centrale so pričeli že v nočnih urah ovijati vse cestne svetilke in obločnice s črnim florom, ki bodo gorele več čas, kar bo ležal preminuli vladar na mrtvaškem odru v svoji prestolnici, ki ga je naravnost obojevala. Posebno turobno bodo okrašene od strani mesta one ulice, po katerih se bo kretala žalna povorka, predvsem Terazije, kjer se je pokojni kralj tolikokrat navdušeno pozdravil od svojih zvestih Beograjčanov, sprehajal med svojim narodom.

Naval od zunaj je že sedaj ogromen! Vsi vlaki, ki prihajajo v Beograd, so prenapolnjeni. Ni je menda še danes družine v Beogradu, ki ne bi imela vsaj enega, če ne več gostov, ki so prihitali, da se poslednjič poklonijo Viteškemu kralju. Odbor za pogreb je rekviriral za sebe vse hotelske prostore, gacije iz inozemstva, ki se priključajo v vedno bolj množično prenočišče mnogostevilne delegacije. Gotovo je že sedaj, da bo udeležba naroda na pogrebu tako ogromna, kakršne do danes še ni videla Jugoslavija.

Češkoslovaška žaluje

Smrt kralja Aleksandra je globoko presunila ves češkoslovaški narod, ki deli bol bratskega naroda

Praga, 14. oktobra. AA. Od dneva marseilleske tragedije, ki je uničila življenje kralja Aleksandra, živi ves češkoslovski narod v globoki žalosti. Intimno sočustvuje s tugo svojih jugoslovanskih bratov. Kralj Aleksander je bil zvest prijatelj češkoslovaškega naroda in zato so ga vsi češkoslovski sloji visoko cenili in ljubili. Šele zdaj, po njegovi smrti, pa se šele vidi, kaj je bil pokojni kralj Aleksander za Čehoslovake. Tu ne gre za uradne izraze žalosti in žalosti, ki se izkazujejo tujim vladarjem. Smrt kralja Aleksandra je globoko presunila od prvega do zadnjega in ranila njegova najintimnejša človeška in slovanska čustva. Solze, ki so se te dni polivale v oči mnogih Čehoslovakov, so prihajale iz bratskih src, ki iskreno objokujejo kralja Aleksandra kot da je iz njihove krvi in mesa. Nikjer na svetu smrt blagopokojnega kralja ni tako globoko ranila kakor na Češkoslovaškem. Praga je ovita v globoko žaljo za jugoslovanskim kraljem. Praški listi pišejo o življenju kralja Aleksandra in o veličini njegove žrtve. Težko je nati kulturno društvo ali rodoljubno ustanovo, ki se ga ni spomnila s spominsko sejo.

Na dan pogreba bo Praga žalovala za pokojnim kraljem s enakim ljubeznijo kakor ves jugoslovanski narod. Pred starodavno praško obično bodo stali pod vednim nebom tisoči in tisoči praških meščanov, da dajo pokojnemu kralju-mučeniku zadnjo čast in da iz ust svojih voditeljev slišijo, kakšno le bilo življenje in smrt kralja Aleksandra. Manifestirali pa bodo tudi svojo vero v bodočnost močne Jugoslavije in v večno prijateljstvo češkoslovaškega in jugoslovanskega naroda.

Kralj Aleksander spada v češkoslovaško zgodovino in bo odsejal življenja v češko-

Beograd, 14. oktobra v. Ker je preložen odhod posebnega dvornega vlaka s posmrtnimi ostanki pokojnega kralja Junaka iz Zagreba na jutri ob 13. popoldan, bo pripeljal vlak v Beograd šele kasno zvečer. Poleg tega je treba računati s tem, da bo imel dvorni vlak najbrže večjo zamudo, ker se ne bo ustavil samo na že določenih postajah, nego bo vozil z zelo zmanjšano brzino skozi vse večje postaje, na katerih bo zbrani narod izkazal poslednjo čast svojem tako tragično preminulemu vladarju. Po poročilih s postaj ob progi Zagreb-Beograd ni niti ene postaje, ker ne bo zbranih na tisoče ljudi, da se poslovijo od kraljevega Zedinitelja.

Zaradi poznega prihoda dvornega vlaka na beograjsko postajo se ne bo vršil v Beogradu noben večji sprejem. Posmrtno ostanke bodo pričakovali na kolodvoru samo člani kraljevske hiše, kraljevi namestniki, predsednik vlade Nikola Uzunović s člani vlade ter predstavništva obeh zbornic. Tako kot za tem bodo odpeljali krsto gardisti v stari dvor, odnosno Saborno cerkev, o čemer bo padla odločitev v teku današnjega dne.

Zaključne svečanosti na Oplencu

Beograd, 14. oktobra v. Po dosedanjih dispozicijah se bodo končale oficijelne pogrebne svečanosti v Mladenovcu po prenosu krste iz dvornega vlaka v posebni avtofurgon. Od Mladenovca dalje bodo spremljali krsto na avtomobilih samo člani kraljevskega doma, kraljevi namestniki, kraljevska vlada, predsedništvo obeh zbornic in zastopniki tujih suverenov in vlad. Zaključnih pogrebni obredov v zadušnih na Oplencu se bodo udeležili poleg navedenih odličnikov tudi zastopniki seljakov iz Topole, kjer je Viteški kralj Aleksander Zedinitelj prebil marsikatero uro počitka po težkih vladarskih poslih.

Praško Sokolstvo

Praga, 14. oktobra. AA. ČTK poroča: Praško Sokolstvo je priredilo spominsko svečanost za blagopokojnega kralja Aleksandra in Louisa Barthouja. Prisostvovali so ji predsednik parlamenta, člani diplo-matskega zbora, odposlanec predsednika Masaryka, zastopniki praške občine in raznih rodoljubnih društev ter mnogi prijatelji Jugoslavije in Francije. Predsednik praškega Sokola dr. Bukovski je v izbranih besedah očrtal plemenito osebnost blagopokojnega kralja Aleksandra in obsojil zločin, ki je iztrgal Jugoslaviji in Franciji njena najboljša delavca za mir.

Praga, 14. oktobra. AA. ČTK poroča: V ponedeljek odide tri letala čez Zagreb v Beograd, kjer bodo prisostvovala pogrebu blagopokojnega kralja Aleksandra.

Praga, 14. oktobra. AA. ČTK poroča: Iz Prage polje v Beograd več posebnih vlakov s sokolskimi delegacijami in drugimi češkoslovaškimi udeleženci na pogrebu blagopokojnega kralja Aleksandra.

Spominska svečanost v Varšavi

Varšava, 14. oktobra. AA. Pat poroča iz Krakova: Tukajšnje poljsko-jugoslovensko društvo je priredilo svečano spominsko slovesnost za blagopokojnim kraljem Aleksandrom I. Spominski govor je imel prof. Walter.

Inozemska zastopstva pri pogrebu v Beogradu

Pričakujejo se državni poglavarji kralja Boris in Karol ter prezident Lebrun — Močno odposlanstvo bratske češkoslovaške vojske — Delegaciji pošljeta tudi rumunska in turška vojska

Beograd, 14. oktobra. v. Vlada sprejema še vedno nove prijave delegacij tujih suverenov, vlad in parlamentov, ki se bodo udeležile pogrebni svečanosti. Doslej je prijavljena češkoslovaška delegacija, ki jo bo vodil kot posebni zastopnik prezidenta Masaryka predsednik češkoslovaške vlade Jan Malypetr. Vlado bosta zastopala ministri Bohuslav Bradač in dr. Ivan Derer. V sklopu delegacije bo močno zastopstvo češkoslovaške vojske, ki ga vodi generalni inspektor češkoslovaške armade general Jan Sirovy z načelnikom glavnega generalnega štaba armijskim generalom Ludvikom Krejčijem. V zastopstvu češkoslovaške vojske bo kombiniran bataljon češkoslovaške pehote in zastopnikov vseh vrst orožja ter častna četa 48. pešpolka »Jugoslavija« iz Benešova. Ta četa bo prinesla seboj tudi polkovno zastavo, ki jo je poklonil polku pokojni kralj Aleksander. V teku jutrišnjega dne bo pripelala na bežaniško letališče v Zemunu tudi eskadrila češkoslovaških letalcev, ki bo sodelovala pri vseh pogrebni svečanostih skupno z jugoslovanskimi in rumunskimi letalskimi oddelki.

Angleškega vladarja bo zastopal princ Juri. Vlado na angleški poslanik na našem dvoru Henderson. Angleško vojsko bo zastopala četa angleških mornarjev, ki se je izkrcala v Splitu ter je na potu v Beograd.

Po naročilu predsednika turške republike Kemal-paše bo sodelovala pri pogrebu tudi četa turške pehote kot zastopnica turške vojske. Poleg zastopnika predsednika grške republike in grške vlade, zunanjega ministra Maksimosa, se udeležijo pogreba četa grških mornarjev, sestavljena iz moštva vojnih ladij, ki so spremljale preteklo leto kralja Aleksandra na njegovem potovanju na Krf.

Italijanskega kralja bo zastopal pri pogrebu princ Rimone Savojski-Aosta, vojvoda Spoletski z zastopniki kraljeve civilne in vojaške hiše. Pogreba se udeležijo tudi posebna deputacija italijanskih generalov kot zastopnikov italijanske vojske.

Po zadnjih vestih iz Pariza se bo pogreba na željo francoskega naroda udeležil osebno predsednik francoske republike Lebrun v spremstvu mar-

šala Petaina in ministra vojne mornarice Pietrija, ki sta že dospela v Beograd, ker sta spremljala s križarko »Colbert« posmrtno ostanke pokojnega kralja na njegovi poslednji poti v domovino.

Pričakuje se tudi prihod rumunskega kralja Karola, v primeru njegove zadržanosti pa ga bo zastopal princ Nikolaj, ki se bo vsekakor osebno udeležil pogreba. Rumunsko vladno zastopstvo zunanji minister Titulescu skupaj z ministrom vojske generalom Angelescom in ministrom Tranasovicem. Z močno delegacijo bo zastopana tudi rumunska vojska, ki pošlje poleg čete gardnega polka kralja Aleksandra še kombinirano četo, sestavljeno iz vseh rodov rumunske vojske. Pogrebni svečanosti se udeležijo tudi eskadrila rumunskih letal.

Kot posebni zastopnik nemškega kancelarja Hitlerja je najavljen opolnomočeni minister v. Keller, dočim bo zastopal na pogrebu nemško vladno nemški poslanik na našem dvoru v. Heeren.

Pogreba se bo najbrže udeležil tudi sam bolgarski kralj Boris. V primeru njegove odsotnosti ga bo zastopal princ Ciril.

Belgijskega kralja bo zastopal eden izmed članov belgijske vladarske hiše, čegar ime pa doslej še ni javljeno. Ostali suvereni bodo zastopani po svojih poslanikih ali pa posebnih odposlancih.

Varšava, 14. oktobra. AA. Pat poroča: Predsednika poljske republike bo zastopal na svečanem pogrebu blagopokojnega kralja Aleksandra general Boleslav Dugosevski. V Beograd odpohtuje kot izredni odposlanec Generala Dugosevskega bo spremljal več čerjev.

Praga, 14. oktobra. AA. ČTK poroča: Izšlo je uradno poročilo, da polje zunanji minister dr. Beneš s pogreba Louisa Barthouja v Parizu naravnost v Beograd.

Pariz, 14. oktobra AA. Listi pozdravljajo, da se predsednik republike Lebrun udeležijo pogrebne svečanosti v Beogradu. »Echo de Paris« piše v tej zvezi med drugim: Prepričani smo, da se francoska politika ne bo izpremenila. Prva njena skrb naj bo ta, da se bo okrepil Malo antanto. Srečni smo, da je v tej zvezi predsednik republike Lebrun smatral za svojo dolžnost, da se osebno udeležijo pogreba blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Beogradu

Žalovanje v Rumuniji

Bukarešta, 14. oktobra. AA. Včeraj popoldne je imela rumunska akademija spominsko sejo, na kateri je minister Lape-drou imel govor o pokojnem kralju Aleksandru in francoskem zunanjem ministru Barthouju. Izguba, je dejal govornik, ki je s smrtno legendarnega kralja zadela našo iskreno zavestno Jugoslavijo, je ovila v globoko žalost tudi ves rumunski narod.

Bukarešta, 14. oktobra. AA. Rumunski listi se obirno bavijo z marseillesko tragedijo. »Cuventul« piše med drugim: Listi, ki so poznali blagopokojnega jugoslovanskega vladarja, vedo, da je Jugoslavija njegovo delo. Kralja Aleksandra ni več med živimi. Umrli je, toda njegove ideje ostanejo. V tem hudem času naj se Jugoslavija zaveda, da ima v Evropi iskrene prijatelje, ki bodo vse stili, da ji olajšajo sedanje trenutke, tako da ji bo preživela brez vsakega pretresljaja. Jugoslavija, ki je za svojo neodvisnost prelila potoke krvi, ima v namestništvu, ki ga je določil blagopokojni kralj Aleksander, voditelje, ki jih danes nujno potrebuje in ki bodo do polnoletnosti kralja Petra II. vodili državo po poteh, ki jih je zgradil mučeniški kralj.

Bukarešta, 14. oktobra. AA. Snočni listi priobčujejo obširna poročila iz Beograda o veličastnem in navdušenem sprejemu, ki ga je ogromna množica Beograjčanov priredila Nj. Vel. kralju Petru II. Listi poročajo, da bo pogrebu kralja Aleksandra poleg že določenega odposlanstva, ki bo zastopalo Nj. Vel. kralja Karola, vladno vojsko, prisostvoval tudi maršal Prezan.

Žalovanje v Ameriki

Washington, 14. oktobra. AA. Strašna vest o tragični smrti blagopokojnega kralja Aleksandra je zbudila globoko bolest nele v vseh uradnih krogih, temveč tudi med prebivalstvom, ki je vedno bolj cenilo pokojnega kralja kot enega največjih državnih sodobnega sveta. Posebno porazno pa je vest učinkovala v naših kolonijah.

Kraljevsko poslanstvo v Washingtonu je prejelo veliko število sožalnih izjav od jugoslovanskih sokolskih in drugih narodnih društev v severni Ameriki. Vsi izražajo svojo neizmerno žalost in tugo nad smrtno velikega kralja Aleksandra. Hkratu pa tudi izražajo zvestobo in ljubezen dinastiji Karadjordjevičev in Nj. Vel. kralju Petru II.

Igra usode

Pariz, 14. oktobra. AA. »Matin« poroča, da je vrtil operator Dascome, ki je posnel več potek marseilleskega atentata, premislil Med atentatom je ostal nepoškodovan. Čeprav je mimo njega švignilo kakih 10 krogel. Včeraj pa ga je dohitela smrt zaradi možganske kapi.

Potrnost v solunski jugoslovanski koloniji

Solun, 12. oktobra. AA. Vest o tragični smrti kralja Aleksandra so z grozo sprejeli ne samo člani jugoslovanske kolonije, temveč tudi grško prebivalstvo. Člani jugoslovanske kolonije so se že po prvih glasovih o tragediji začeli zbirati pri vicekonzulu Andriću v njegovem stanovanju in tam prebili vse večer v čakanju novih vesti. Ponoči so obiskali vicekonzula in mu izrazili sožalje guverner Makedonije g. Gralis, ravnatelj političnega oddelka generalnega guvernerja Taleosa, metropolit, armijski poveljnik z načelnikom štaba, mestni župan, rektor univerze, policijski šef, poveljnik mesta, poveljnik pristanišča, grško-jugoslovanska liga, korporativno odposlanstvo ruskih častnikov in invalidov, ruski emigranti, ves konzularni zbor in mnogo zastopnikov solunskega prebivalstva.

Jugoslovanska kolonija v Solunu je vsa v črni; na konzulatu, na trgovsko-industrijski zbornici, v jugoslovanskem klubu, na jugoslovanski šoli, na vseh državnih ustanovah in na mnogih zasebnih hišah vihrajo črne zastave.

Listi pišejo izključno samo o marseilleskem dogodku. O pokojnem jugoslovanskem kralju pravijo da je bil volik kralj, zedinitelj Jugoslavije, borec s solunskimi frontami in velik prijatelj grškega naroda. Zlasti naglašajo, da je imel posebno simpatije za Solun, kjer je prebil največje trenutke svojega življenja in odkoder je pripravil osvoboditev svoje domovine in ustvarjanje Jugoslavije.

Kraljev obisk pri nekdanjem gardistu

Ko je Nj. Vel. kralj Aleksander lani julija potoval po Liki, se je na poti proti Plitvicam ustavil v mali vasi Baljevcu pod planino Plješivico. Avtomobil se je ustavil sredi vasi in od vseh strani so prihitali vaščani, ki niso bili pripravljeni na ta obisk. Kralj je vprašal, kje je doma nekdanji gardist Gašpar Hečimović. Mož je bil z doma nekje na delu in mnogi so pohiteli, da ga poiščejo. Nekateri žene in otroke je tudi bogato obdaroval. Med obdarovani sta bili tudi dve bedni beračici, ki še nikdar nista niti videli, kaj šele imeli toliko denarja kakor jima ga je stisnil v roke neznan prijazen častnik.

Ko je kraljev avtomobil oblegala pisana množica, pa se je z največjo težavo prebil skozi njo. Bivši gardist Hečimović. Kralj se je zanimal za vse njegove razmere, se priležno poslovljal od njega in od množice ter potem odpeljal proti Plitvicam.

Vsa vsa se je šele po odhodu vladarja spomnila, da je bila že pred dnevi izvolila deputacijo, ki naj bi vladarju, če bi potoval skozi kraj, izročila spomenico, v kateri je bila tudi prošnja, naj bi državna oblastva pomagala revnim vaščanom zgraditi prepotrebni vodnjak. Izvoljena deputacija se je naglo odpravila na Plitvice, da bi tam naknadno predložila prošnjo, na katero je ob nenavadnem vladarjevem obisku popolnoma pozabila. Preden pa so jo moglo kreniti, je že prispela vest od banske uprave da je vladar takoj po prihodu v Plitvice določil večjo vsoto, da bi se Baljevcanom izpolnila njihova želja.

MARIBOR PRISEGA JUGOSLAVIJI

Veličastne žalne manifestacije naše obmejne trdnjave

Maribor, 14. oktobra.

V soboto zvečer se je obmejni Maribor na največjačnejši način poklonil spominu velikega kralja. Žalno manifestacijo so priredile vse mariborske nacionalne organizacije pod okriljem Narodne odbrane. Zbirališče manifestantov je bilo na Kralja Petra trgu, kjer so se takoj po 19. uri zbrali ogromne množice Mariborčanov. Prav tako pa so bili na goste zasedeni vsi počniki, kjer se je pomikala povorka.

Okrog 20. je krenila povorka preko državnega mostu v mesto.

Na čelu sprevoda je korakala naša nacionalna omladina, vsa z žalnimi trakovi, za njo so se pa vrstile nepregledne vrste članstva nacionalnih organizacij, in sicer Sokoli, gasilci, viteške čete Narodne odbrane, Maistrovi borci, rezervni oficirji, Jadranska Straža, skavti, gozdovniki, bojevniki, »Nanos«, Narodna strokovna zveza, Udruženje nacionalnih železničarjev in brodarjev, kolesarji, sportni klubi, razna pevka, prosvetna, gospodarska, kulturna in druga društva. V povorki so nosili nešteto priznanih bakel, kjer se je pa pomikal sprevod, so pogasili vse svetilke, tako da je bil pogled na pomikajoči se sprevod v svitu bakel nekaj nepopisno veličastnega in tučnega.

Sprevod je v največji tišini krenil skozi goste množice občinstva preko državnega mostu po Gosposki in Slovenski ulici na Aleksandrovo cesto, preko Kolodvorske ulice in Zrinjskega trga po Maistrovi in Čiril-Metodovi ulici na Trg svobode in od tu na Aleksandrovo cesto, kjer je bil v unisoni dvorani zbor vseh manifestantov. V povorki je korakalo okrog 15.000 ljudi, enako število jih je pa tvorilo špalir.

Ogromna untonska dvorana seveda ni mogla sprejeti vseh manifestantov.

Oni, ki niso dobili mesta, so se razvrstili na verandi in širni Aleksandrovi cesti. Oder v dvorani je bil ves v cvetju in zelenju, med katerim je bil postavljen kraljev kip, ovit v črno. Na oder so se zbrali tudi vsi zastavonoše s prapori. Bil je impozanten pogled na gozd praporov, ovitih v žalno kopreno.

Ko je stopil na oder dr. Jančič, posle vodeči podpredsednik Narodne odbrane, je zavladala v dvorani smrtna tišina in zbrana množica je sklonjenih glav poslušala njegov govor. Besede govornika so se razlele v srca in duše, zdaj pa zdaj se je čulo pritaeno htenje.

Dr. Jančič je slika kralja kot vojaka, poudarjal, da je naš blagopokojni kralj vse svoje telesne in duševne moči posvetil

edino miru in spravi, da pa ni mogel uživati sadov svojega velikega dela. Vsa svetovna zgodovina nima primera take požrtvovalnosti in take srčne plemenitosti. Onaj je nato preboj solunske fronte, glavno bilo na Kajmakčalanu in poudarjal, da ni dosegel samo zedinjenja vseh Jugoslovancev, temveč tudi spravo z brati Bolgari in zato ga je po pravici naša Narodna skupščina po smrti imenovala za Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Dokaz njegove miroljubnosti in politike za svetovni mir je tudi dejstvo, da bil predlagan za Nobelovo nagrado. Trag čiščega trenutka, kakor je bila mučeniška smrt našega kralja, ni doživel od sedaj še noben narod. Toda zanesti je oporoko: Čuvajte Jugoslavijo! In ob mrtvaškem odru se zaklinjamo in prisegamo, da hočemo izvršiti oporoko našega velikega kralja in, če je treba, dati zanjo tudi svojo kri. Slava viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju!

Po dvorani se je večitostoglavna množica odzvala: »Slava, slava, slava!«

Dr. Jančič je nadaljeval: »Prestol je zasedel prvorolenc blagopokojnega kralja kralj Peter II., potomec slavne kraljevske rodbine Karadjordjevičev. Prišedemo danes neomejeno zvestobo svojemu vladarju, ki je up in nada srečne bodočnosti naše Jugoslavije: Živel kralj Peter II.!

Po dvorani je iz vseh gri zaorilo, kakor en

mož se je odzvala vsa množica:

»Živel naš kralj Peter II.!

Predstavnitvu vlade in maršalatu dvorsta bili poslani sožalni brzojavki. V imenu nacionalistov je nato spregovoril učiteljski-nik Zorko. Od pokojnega kralja se je poslovi v imenu mladine tako iskreno, da ni ostalo nobene ok suho. Obljubil je blagopokojnemu kralju, da bo mladina vestno izpolnjevala njegovo oporoko in vedno čuvala Jugoslavijo. — Zbrane omladince je nato še ogovoril komandant nižje podoficirske šole g. Božo Putnikovič:

»Mladina! Ti si nade naše domovine. V tvojih rokah je bodočnost države. S svojo ogromno udeležbo na današnji žalni manifestaciji si dala izraza svojemu spoštovanju in ljubezni do umrlega kralja. Obljubite mi, da boste izvrševali njegovo oporoko. Prosim, da dvignete tri prste desne roke in da govorite za menoj!

Po vsej dvorani so se dvignile desnice in v močnem zboru je prisegala naša omladina:

»Ob mrtvaškem odru našega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja zaobljubljamo in prisegamo, da hočemo izvrševati

njegovo oporoko: Čuvajte Jugoslavijo! In če je treba, hočemo dati za to oporoko tudi svojo kri.«

Komandant Putnikovič je nato še poudarjal, da je naš veliki vladar kot prvi jugoslovanski kralj padel zadet od zločinske roke v času, ko je bil na poti v bratsko državo za našo lepšo bodočnost. Pozval je vse, da se izkažejo kot vredne s'rove domovine in ta največji udarec prenesemo s stoično mirnostjo, ki naj bo dokument odlike jugoslovenskega naroda.

S tem je bila veličastna žalna manifestacija zaključena in tisočglava množica so je molče s tesnobo v srcih razšla.

Danes dopoldne so se poklonili mariborski Sokoli spominu svojega Osvojitelja, pokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

V dvorani Narodnega doma se je zbral članstvo vseh mariborskih in okoliških edinc. Dvorana je bila za mariborske Sokole mnogo pretesna. Članstvo je napopolnilo vse stranske prostore in hodnike. Pročelje dvorane je bilo ovito v črno, preko katere se je vila jugoslovenska trobojnica. Sredi zelenja je bil postavljen kip velikega kralja, pred njim pa prižgane sveče in položeni venči. Ob straneh kipa so Sokoli v krojih tvorili častno stražo. Prostor ob kipu je zavzelo članstvo v kroljih.

Ko je bila dvorana z vsemi stranskimi prostori polna, je stopila v dvorano uprava mariborske župe in zavzela prostor pred kipom. Starosta dr. Gorišek je nato spregovoril o pokojnem kralju kot prvemu Sokolu in se v vznemljenih toplih besedah spominjal njegovega dela za ves jugoslovanski narod. Zaključil je z vzklikom: »Slava!« Prav tako so grotno vzklikali trikrat »Živel!« novemu kralju Petru II.

Nato je pevski zbor mariborske pravoslavne cerkvene občine zapel žalostinko, pri kateri so se vsem zarosle oči. Pokojnega kralja kot lunaka, državnika, Sokola in velikega prijatelja mladine je nato povečeval šolski upravitelj g. Tone Hren. Na galeriji je za tem godba zaigrala žalno koračnico, ki je globoko pretresla vse navzoče.

Nato je bila prečtana sožalna brzojavka, ki je bila odposlana novemu kralju Petru II. Potem je starosta zapregel vse Sokole, ki so obljubili zvestobo kralju Petru II., obenem pa prisegli, da bodo vedno in povsod, če tudi za ceno lastnega življenja, izpolnjevali oporoko pokojnega kralja Aleksandra.

Žalni svečanosti mariborske sokolske župe so pristojevali tudi vsi zastopniki javnih in vojaških oblastev. Po komemoraciji se je množica mirno razšla.

Slava, Slava!...

V razsvetljeni dvorani je vsa srca vzgal klic: Živel kraljevič Marko! Živel naš mladi krepkosti kralj Peter II. Žalostne duše so se dvignile v hrepenenju in skrivnostnem šepetanju: »O sinko, bodi srečnejši kakor Tvoj oče, a drugače mu boš enak!«

Stopnjute se po viteških stopnjah sladke besede naše narodne povestice: Ded—Sin—Vnuč! Pomnožite se vse vrline teh klenih značev! Ti, o Kralji, izhajaš iz Deda Junaka in Očeta Heroja, bodi Ti Genij—Duh naše neokrnjene domovine Jugoslavije.

Dvornomu maršalatu je žalni zbor Sočanov poslal brzojavko: »Nacionalno udruženje Soča-matica v Ljubljani plača ob tragični smrti Nj. Vel. Viteškega kralja Zedinitelja ter prisega večno zvestobo Nj. Vel. Petru II., da bo izvajalo do poslednje kaplje svoje krvi najpopolnejše narodno odnositvo verno delo in oporoki nepozabnega Vzornika: »Čuvajte Jugoslavijo!«

Obrotništvo dravske banovine pri pogrebu viteškega kralja

Združene obrtniške organizacije so imele dopoldne skupno posvetovanje, kjer so v popolnem soglasju zaključile: Vsaka organizacija odnosi po možnosti svoje odposlanstvo. Vse delegacije iz dravske banovine nastopajo pri pogrebu skupno pod vodstvom podpredsednika ZTOI v Ljubljani g. Josipa Rebeka. Obrtništvo dravske banovine pokloni po svojih organizacijah krsen srebrni venec s posočetivno in spominsko knjigo, v kateri so imena vseh obstoječih obrtnih organizacij v banovini. Odhod delegacij je določen na torek z večernim brzim vlakom. Po prijavih sodeč bo pri pogrebu preko 200 obrtnikov iz naše banovine.

Žalna služba božja v evangelijski cerkvi

Dopoldne je bila tudi žalna služba božja za blagopokojni Nj. Vel. kraljem Aleksandrom I. v evangelijski cerkvi. Cerkev je bila polna evangelijskih in tudi drugih vernikov. Prisostvovali so odposlanci uradov

Slovenska zemlja na kraljevem grobu

Nova sporočila odbora za pogrebne svečanosti

Železniška direkcija obvešča, da bo vozil v ponedeljek zjutraj tudi z Zidanega mosta proti Mariboru poseben vlak, na katerega bo imel pridišček poseben vlak Zagreb — Ljubljana in ki bo prispel v Maribor okrog 7., ako bo zanj vsaj 200 potnikov.

Država, ki ima družbene zastave, morejo poslati k pogrebu v Beograd tudi svoje zastave. Zaradi pričakovane velikega navala naj bi v Beograd ne šla z zastavo več kot dva zastopnika.

Na razna vprašanja se pojasnjuje, da se delegacije prijavljajo direktno odboru za pokop v Beogradu, ki mu je tudi javiti, da pride družbeno zastopstvo tudi z zastavo. Kraljevski banški upravi odnošno banovinskemu odboru za žalne svečanosti naj se ne pošiljajo prijave, pač pa je potrebno, kakor je bilo že včeraj javljeno, da se delegacije prijavijo do ponedeljka zvečer železniški postaji, kjer nameravajo stopiti

in šolskih zavodov s podbanom g. dr. Otmarjem Pirkmajerjem na čelu in večje število oficirskih zborov. Vsi so prišli v žalnem odnosu z žalnimi znakom. Njih dušni pastir je imel nad vse lep govor o pokojnem kralju, njegovih človekoljubnih in miroljubnih vrlinah, obsojač gnušni zločin. Na koncu govora je prosi božje milosti, ki naj spremlja naslednika Nj. Vel. kralja Petra II. na vseh njegovih potih pri njegovem vladanju. Notranjščina božjega hrama je bila odeta v črno.

Oltar pietete v Zvezdi

Mnogi so, ki jih vodi pot mimo »Zvezde«, in vsakdo nehotne obstane in oko se mu upre v paviljon pred kavarno, ki ga je naš velezaslužni kavarnar g. Krapeš v soboto spremenil v majhen cvetlični gaj, v lep, pietete poln intimen oltarček, v katerem stoji na sredi slika našega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ovita z žalno kopreno, pred njo pa gorita dve debeli sveči, a ob strani sta postavljeni na dveh stebrih krasni vazi, polni živordečih nageljnov. Ves paviljon je črno drapiran, s tankim prozornim črnim pajčolanom so zastrite tudi žarnice, ki gore na stropu in spredaj, a kraljeva slika sama stoji med samim zelenjem, otožnimi palmami, na vsaki strani pa po ena mogočna aloja, a spodaj na tleh je postavljenih 6 medenastih posod, ki v njih dehte krvavordeče dalije, posebej pa sta še postavljeni dve vrsti irk. Spredaj v vetru žalostno plapolata dve črni zastavi, a nad paviljonom je pomembni napis, kraljeve zadnje besede, slavni memento:

»Čuvajte mi Jugoslavijo!

Aleksander.«

Tisoči Ljubljancev gredo tod mimo. In pristopijo k oltarčku. Tako se bolesto poklanjajo spominu Njega, ki je mrtve in vendar nesmrtni med nami.

LJUBLJANSKA NEDELJA

Pretekla je mirno, v tihem pričakovanju vesti iz Splita

Ljubljana, 14. oktobra.

Včeraj in danes, kakor vsi zadnji dnevi, je današnja krasna jesenska nedelja vabila v prirodo. Šli so Ljubljance na izlete, ali zvečer so bili zgodaj doma. Dopoldanska promenada je bila živa, a še živahnost je bilo zvečer. Ne vemo, kdo trosi po Ljubljani različne izrodne fantazije, da je ljudstvo ob večerih tako razgibano. A tudi to se bo dogotalo. V ostalem je nedelja minila v najlepšem redu.

Žalna svečanost Narodne odbrane

V Kazini se ob 10. dopoldne na intimno slovesen način oddolžila spominu na viteškega kralja tudi Narodna odbrana. Okna dvorane ZKD, v kateri se je vršila komemoracija, so bila s pobožno diskretnostjo zadržana, čelna stena je bila pregrnjena s črnim, pod sliko pokojnega kralja je gorela mrtvaška lučka. Na vsem občinstvu, ki je napopolnilo dvorano, je vidno ležala težka tegoba, ki je v teh usodnih dneh zajela narod.

Spominsko besedo je govoril predsednik izvršnega odbora NO odvetnik dr. Cepuder, Viteški naš kralj Aleksander I. Zedinitelj je mrtve — tako je izvajal — in naši so, vrazniki se veseli. Mi pa se strlih srce sklanjamo nad krsto in na dnu duše vamo, da naš veliki kralj živi v naši državi in v svojem narodu in da živi pred vsem v svojem mladem nasledniku, Nj. Vel. kralju Petru II., ki ga je pravkar ves narod s tiho, iskreno slovesnostjo sprejel. Sprejeli smo novega vladarja, kakor da nam je veliki pokojnik v svojem sinu poslal inkarna-cijo svojega duha, in videli smo, da že danes gore v očeh mladega kralja vse iskre, ki so netile njegovega velikega očeta v bojih za osvobodjenje. Ko je srbski del našega naroda dosegel prvi drobec svobode, sta se v vodstvu srbskega naroda pojavili dve mentaliteti: ena kompromisna Obrenovićev, druga brezkompromisna, borbena in zmagovita — Karadjordjevičev. Ta je ustrezala tradiciji, karadžordjevičev je zato tudi prav po žrtvah pokojnega viteškega kralja ustvarila iz »mle« Srbije veliko Jugoslavijo. Ta miselnost živi v nas vseh in zato v vsej svoji veliki žalosti ne jočemo, temveč samo prisegamo zvestobo Njemu, ki nadaljuje duha velikega viteškega kralja. Slava viteškemu kralju Aleksandru I. Naj živi kralj Peter II.

Narodno delavstvo se klanja vzornemu vladarju

Dopoldne ob 10. se je vršila žalna komemoracija Narodne strokovne zveze. V dvorani OUZD se je zbral polno nacionalnega delavstva. Črta v črnih oblekah in s črnimi kravatami V dvorani so gorele vse luči, ki so bile zastrite z žalno kopreno. V osrednjem predsedniškim mizo sta postavila praporsčka s starim in novim praporom, ki ga je lani poklonil organizaciji pokojni viteški kralj Zedinitelj. Ko so bili vsi zbrani, je povzel besede predsednik g. Juvan. V dolgem, skrbno in lepo izdelanem govoru je očital lik blagopokojnega kralja tako živo in

prepričevalno, da so ga navzoči poslušali z napeto pozornostjo. Trpko je zlasti poudaril: »Kaj je bil kralj Aleksander nam in vsemu svetu, vidimo šele sedaj, ko ga ni več med živimi. Ostala pa nam je njegova oporoka, ostale so tudi armade zvestih državljanov. Od tragedije na Kosovu ni bilo tužnejšega trenutka za nas in Jugoslavijo!«

Po končanem govoru se je delavstvo mirno razšlo.

Žalna seja našega učiteljstva

Jugoslovensko učiteljsko združenje — sekcija za dravsko banovino je opravila v soboto 13. t. m. ob 19. uri žalno sejo za blagopokojnim vladarjem kraljem Aleksandrom I. Uediniteljem. Sejo, ki so se je v globoki žalosti udeležili vsi člani vodstva sekcije, je vodila podpredsednica gospa Franja Završanova. V žalnem govoru je orisala veličino dela in žrtve, ki so stali jih terjala od blagopokojnega vladarja skrb in ljubezen do naroda in države, ki jo je ustvaril, čuval in umrl zanj. Učiteljstvo je gledalo v pokojnem kralju svojega največjega vzornika, buditelja in vodnika. Večkrat je sam jasno pokazal, da so učitelji graditelji narodove duše, njegove nacionalne zavesti in kulture. Njim je izročil mladino, v katero je stavil vse svoje upe, od katere je pričakoval, da bo v polni meri vredna žrtve, ki jih je On opridel za nje. Silna bol domuje v naših srcih zaradi tragične smrti Velikega kralja in največjega pobornika narodne prosvete, napredka države in mi-ru med narodi. V neizmerni nesreči, ki je zadela narod in državo, bomo učitelji najzvestejši izvrševalci Njegove oporoke in se bomo s podvojeno ljubeznijo oklenili svo-je zvišene, težavne poklica ter se še tesneje strnili v ljubezni in naporu za blagor in srečo Jugoslavije.

Žalna seja je bila zaključena z vzklikom: »Slava!« in s svečano zaobljubo zvestobe kralju Petru II. Odposlane so bile sožalne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. Vel. kraljici Mariji, Nj. Vis. knezu Pavlu in g. predsedniku vlade.

Dan narodne žalosti v radin

Kakor vsi zadnji dnevi, je bila zlasti še današnja nedelja v radin posvečena spominu in delu blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Bolj kakor kdaj prej, so ljudje ostali doma ali pa poslušali povsod tam v javnih lokalih in drugod, kjer so nameščeni zvočniki.

Že rano zjutraj je radin Ljubljana prenašal veličasten sprejem in prenos zemskih ostankov našega vladarja z morja na kopno. Prenos, ki ga je poslušalo na tisoče ljudi, je šel preko Zagreba in je trajal od 6. zjutraj do pol 10., nato je bil pa prekinjen, ker je stopil pred mikrofoni g. škof dr. Gregorij Rožman.

V svojem polurnem govoru je g. škof uvodoma poudarjal, da je danes zagnana nedelja. Običajno je druga leta ob takih nedeljah živahno in veselo, a letos pritrdjajo zvonovi turobno in žalost je objela ves na-

rod. Zločin moramo tudi obsojati z verskega stališča, saj pravi božja zapoved: Ne ubijaj! V tej zapovedi je zapovedeno, da ne smeš ubiti samega sebe, še manj pa drugega. Četrta božja zapoved se pa glasi: Spoštuj očeta in mater! Ona vsebuje tudi zahtevo, da je treba spoštovati vse posvetne oblasti. Zato je gnušni umor vladarja tudi umor lastnega očeta. Saj je bil blagopokojni viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj svoji državi pravi oče. G. škof je končal tako-le: Prosim Boga, da da duši pokojnega kralja Aleksandra večni mir in pokoj, Jugoslaviji pa lepo, svetlo in slavno bodočnost!

Ob 11. je predaval v radin naš uredniški tovariš pravnik dr. Stanko Jug, ki je v znanem govoru očrtal državniško in politično delovanje pokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja in tolmačil velike koristi, ki jih je imel narod pod njegovim umnim vodstvom. Zlasti tudi njegov govor so po mestu pred zvočniki poslušale skupine Ljubljancev.

Zvečer je postaja spet oddajala nekatere važnejše momente prevoza kraljevega trupa. O Nj. Vel. kralju je predaval nato publicist Vladimir Regally, a pozneje je pela Glasbena Matica turobne Gallusove pesmi, ki sta jih od 20.30 dalje prenašali tudi postaji Zagreb in Beograd.

Sočani v senci kralja Matjaža

Soča-matica je imela svojo komemoracijo za Nj. Vel. viteškim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem sinoči ob 20. v črno okrašeni dvorani pri Levu ob obilni udeležbi svojega članstva. Luči so žalostno blele okrog Njegove slike. V skrivnostnem mraku so se tolažilo v svoji veliki bolesti nad 350 Sočanov in poslušali so s solznimi očmi globoko zamišljeni govor svojega predsednika župana dr. Puca.

Skrusene so nade klenih nacionalistov, a ne polučka se jih obup, dasi vedo v teh hi-pnih tolažba se spoznamo, da je sedaj po Njegovu mučeniško preliti krvi še bolj daleč Alovja naše sladke matere besede potepanj in ponižanih tam, kjer so bili nekdanj doma srečni in zadovoljni na svojih rod-nih tleh.

Blagopokojni naš kralj Matjaž je bil v srcih vseh zbranih žalovateljev tako velik junak, da jim je s svojimi življenjskimi deli približal odrešenje obljubljene dežele. Svetla luč z vzhoda je ugasnila, a njena blagodejna gorkota se še hrani v tem nacionalnem udruženju in njena svetloba je razsvetlila vsa srca v svobodni Jugoslaviji, da bodo stalno gledali in dan za dnem ponavljala sveto oporoko nesmrtnega Vzornika: »Čuvajte Jugoslavijo!«

In tihi veter bo odnašal to tiho šepetanje daleč tja proti zapadu po njihovih rodni zemlji do planinskega raja. do devinske skalé ob sinjem Jadranu, do bazovskih mučeniških gomil nad trgovskim Trstom in do krvavega Gortanova Kamenjaka.

Svečana je bila minuta grobnega molka in iskrene molitve ob brloči luči za Njega, ki so mu s solznimi očmi vzklikali: Slava.

Smrt pod gredjo

Tragična smrt družinskega očeta, ki ga je ubila trans-misijska gred

Škofja Loka, 14. oktobra. Žalni sprevod, kakršnega železniki že dolgo niso videli, se je pomikal včeraj popoldne na domače pokopališče. K večnemu počitku so polagali pismonošce Gojo Franceta, ki je našel dva dni prej v Egrovi elektrarni strašno smrt. O nesreči, ki je globoko pretresla vse domovine in se z bliskovito naglico razširila prav do škofje Loke, iz-vedemo naslednje podrobnosti:

V četrtek, nekoliko pred poldnevom je stopil Goja v strojniški oddelek elektrarne, odkoder pa se ni več vrnil živ. Ženi, ki je pripravljal koso, se je dozevala čudno, da jo tako dolgo ni, pa je šla zato Gojo klicat v elektrarno. Čim je prestopila prag, se ji je nudi grozen prizor. Vsega v krvi in iz mrtvega je videla ležati polje trans-misijske gredi... Vsaka pomoč je bila izključena.

Domnevajo, da se je sklonil Goja preko jermenja, ki ga je potegnilo iznenada do gredi. Ker ni bilo nikogar, ki bi bil Goji pomagal in kolese ustavil, je pograbila trans-misijska najprej Gojev suknjič, nato telovnik in slednje je njega samega ter ga zasuka-ovala okoli svoje osi. Pri zasuku je tresčil nesrečnej z glavo ob betonska tla in je smrt nastopila takoj.

Tragična smrt se povečuje dejstvo, da je

Žalna seja JNS v Celju

Celje, 14. oktobra.

V soboto ob 11.30 je bila v žalno okra-šeni sejni dvorani na mestnem poglavarstvu v Celju žalna seja eksekutivne sreske organizacije ter občinskih orga-nizacij JNS za mesto Celje in Celje okolice. Sejna dvorana je bila nabito polna. Predsednik sreske in mestne or-ganizacije JNS g. dr. Ernest Kalan je v globoko zasnovanem govoru orisal izredno plodonosno delo pokojnega vladarja kot izrednega človeka ter sijajne-ga vojaka in državnika in njegove ogromne zasluge za narod, državo in pomirjenje sveta. Predsednik je izrazil nepopisno bolelost, ki je navdala ves na-rod ob izgubi blagopokojnega vladarja. Ob zaključku so vsi navzočni s sol-zami v očeh počastili spomin velikega pokojnika s klici: »Slava!«

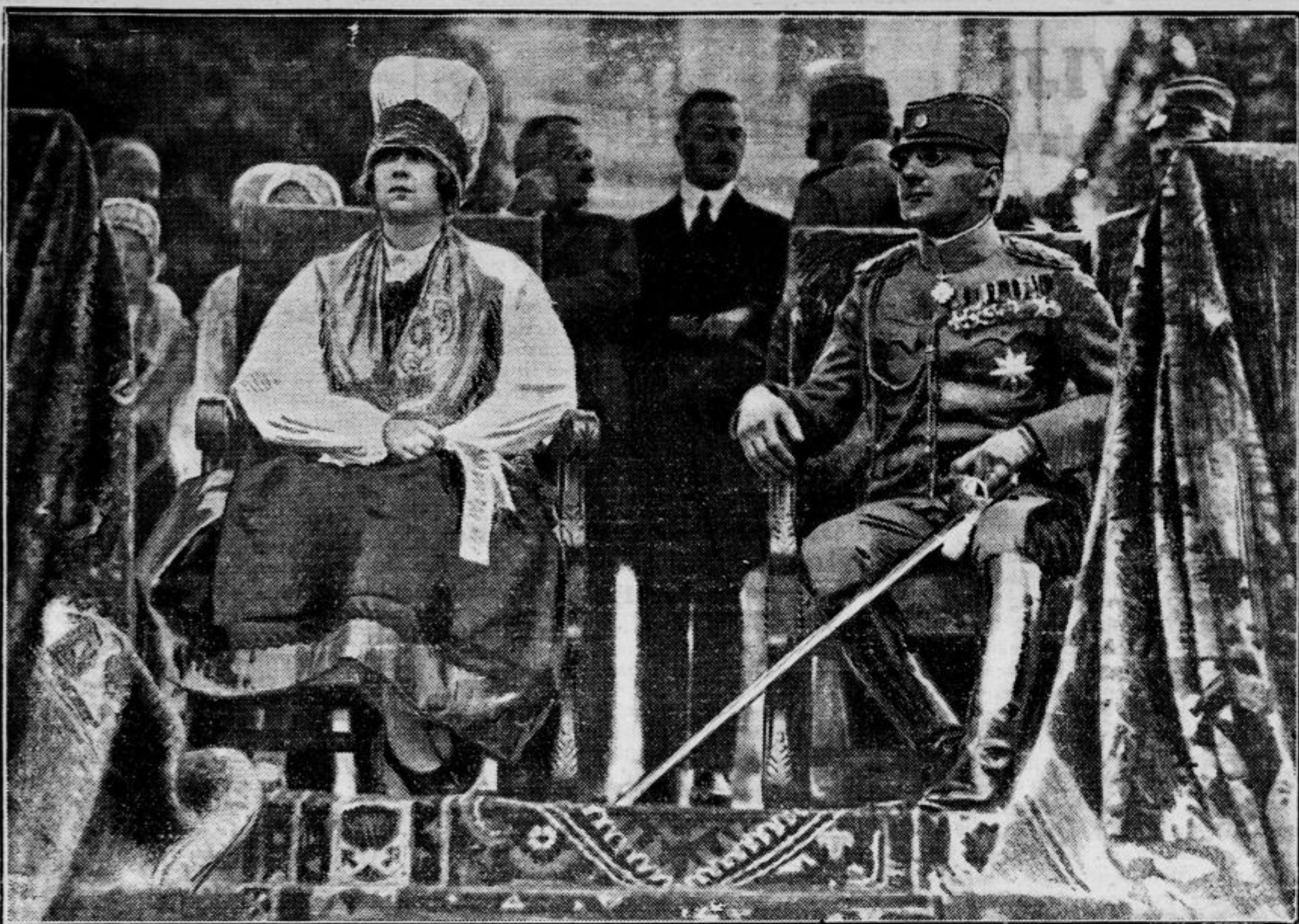
V isti dvorani je bila ob 18.30 žalna seja vseh nacionalnih, kulturnih, huma-nitarnih in strokovnih organizacij v Celju in okolice. Zastopniki so napolni-li dvorano do zadnjega kotečka, mnogi pa so morali stati pred vrati. Predsed-nik mestne občine g. dr. Goričan je opi-sal življenje, neumorno delo in ogrom-ne zasluge pokojnega vladarja za ju-

bil Goja vprav na tem, da prosi za upoko-jitev, kajti imel je že 38 let neprekinjene državne službe. Bil je človek, ki ga je imelo vse od sile rado. Vedno nasmejan, vedre volje in do konca tovariški je bil priljubljen na vseh službenih krajih. Bil je na Bledu, v Trzinu, do letošnje pomladi v Škofji Loki, sedaj pa v Železnikih na daljšem dopustu. Kljub svojim 62 letom je bil še trden ka-kor hrast, da je posekal marsikateroga mlajšega tovariša. Zapusča ženo in štiri de-loma nepreskrbljene otroke. Običajno je opravljal službo gorskega pismonoše in je bil znan po najodolnejših gorskih nase-ljih. Bil je tudi dvakrat odlikovan.

Kakršno življenje, tak tudi pogreb. Škof-joljski poštni uslužbenec so poklonili svo-jemu nepozabnemu tovarišu krasen venec rož in ga spremili na njegovi poslednji po-ti, in Ljubljane je prispela deputacija od organizacije poštnih uslužbencev, ostalega prebivalstva je bilo pa toliko, da je bil po-grebni sprevod naravnost ganljiv. Po lepem žalnem govoru se je poslovila množica od človeka, ki v vsem svojem življenju ni na-pravil nikomur nič zlega in je bil vzor de-lovnega očeta, moža-poštenjaka. Bodi mu ohranjen najčestnejši spomin, preostali-m naše najiskrenejše sožalje!

Udruženje tobačnih trafikantov

Z žalne seje vojnih invalidov sta bili odposlani brzojavki: »Maršalatu dvora v Beogradu. Globoko žaluječ za svojim zviš-šenim zaščitnikom in dobrotnikom blago-pokojnim kraljem Aleksandrom I. izraža oblastni odbor Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani, zbran na svoji žalni seji 11. oktobra v imenu vseh vojnih žrtv v drav-ski banovini neomajno zvestobo in vdanost Nj. Vel. kralju Petru II. in vsemu visokemu kraljevskemu domu.« — G. ba-nur dr. Marušičevemu domu. — G. ba-nur mestljivi izgubi najboljšega vladarja. Na-šega najvišjega zaščitnika in očeta se klan-jamo v globoki žalosti njegovemu duhu. Novemu kralju Nj. Vel. Petru II. prisega-lo zvestobo. V imenu vseh vojnih žrtv dravske banovine oblastni odbor Udruže-nja vojnih invalidov v Ljubljani.

Nj. Vel. kralj in kraljica pri odkritju spomenika Nj. Vel. kralju Pétru Velikemu Osvoboditelju dne 1. avgusta 1926 v Kranju

Dogodki po širnem svetu

iz Londona v Melbourne

Ameriška letalca Turner in Pangborn se bosta tudi udeležila velikih zračnih tekem na progi London—Avstralija, ki se prične 20. t. m. Poleg letalcev stoji radio-telegrafist Nichols

Snubitveni običaji

Smotka, ovca, kamenčki, čopič za puder, pogača iz buč in pogača z novcem

Vsako ljudstvo ima svoje zanimive običaje v zadevah ljubezni in snubitve. Na Holandskem se snubitev izvrši na zelo diskreten način. Moški potika na vrata svoje izvoljenke, tudi če ga ta ne pozna, in prosí ognja za svojo smotko. Dekle si sedaj lahko misli, da je fant vanjo zažubljene, njeni starši pa dobe priliko, da se malo informirajo o mladenčcu. Igra se ponovi v drugi in če fant družini ugaja ga tretjič pozovejo, naj stopi kar v hišo. Ko je tam pokadil svojo smotko, se pojavi dekle z drugo, ki mu jo sama prižge. Sedaj zaprosi snubač lahko za njeno roko.

V nekaterih italijanskih krajih se zakon uvede z nekakšno skrivnato igro. V Vaci se podajo n. pr. vsi sorodniki ženi

na dan poroke proti hiši neveste in povsod vprašujejo, da-li ni nihče videl izgubljene ovce. Povsod jim to vprašanje zanika in tako tudi pred zaprtjo hišo, v kateri nevesta stane. Zeninova stranka pa prične tu razsajati, češ da bodo vrata podrli, če jim ne povedo resnice, kajti zvedeli so, da je izgubljena ovčica baš tu notri. Z oken zeninu in njegovim živahno ugovarjajo, dokler si ženin ne poišče končno lestve, se splazi po njej skozi okno v hišo in odpre duri od znotraj. Vsa njegova družba plane tedaj krče v hišo in prične iskati ovčico. Ko jo ženin končno najde, jo zgrabi za roko in odvede v kuhinjo, kjer je čaka obložena miza, potem ko so se zaplesali starodaven ples s pogačami.

Janko J. Srimšek:

Mimogrede

Vagoni so zavili. Presunljivo zavriščali v oseh in vzmeteh. Kratek sunek. Vrgel sem časopis na klop in snel površnik. Zrinil sem s potniki iz nabito polnega kupca. Ven. Na peron. Pred postajo.

»Pa —? Sedaj —?

»Ah — Da!»

Brez misli sem obrnil v kostanjev drevored. Počasi. Brez volje. Kakor v sanjah. Kakor izgubljen. Kostanji so cveteli. Rožnat sneg je naletaval izpod zelenega drevesnega oboka. Ob straneh — na levi in desni — na okroglih gredicah so se smehljale potonice s plavimi očmi. — Zarele ognjene čaše tulipanov. — Blestele bele, žolto obrobjene narcise —

»Kam? Po kaj sem prišel? Česa iščem tod? Koga? — Bedak!»

Med prvimi hišami je s svetlimi okni vabila kavarna. Vstopil sem. Sedel v mehke blazine kraj okna.

Zgodaj dopoldne. Komaj pol desetih. Lokal prazen in pust. Kakor blato na razvoženem poljskem kolovozu.

»Črno!»

Natakar je postregel. Leno. S trudnimi nogami. Z zaspanimi kretnjami.

Prinesel je goro starih revij.

»Papirja in ovaj prosim! — Dečka pokličite!»

»Tako, gospod!»

Troje nervoznih vrstic je iz peresa zdrsnilo na papir. Pikolo je čakal. Mencal pred menoj uslužno z dlanjo ob dlan. Položil sem srebrn desetak na mramorno ploščo.

»Osebi — sem pokazal na naslov — v roke! Nikomur drugemu! Če bi je ne bilo doma, vrni! In drži jezik za zobmi! Danes in jutri! In zmiraj!»

»Sluga, gospod! Fantič je vzel denar in pismo. Zbežal skozi vrata —

Pet minut — Deset — Večnost —

»Natakar! Še črno!»

Pobič je pribezljal mimo okna.

»Opravil?»

»Sem, gospod! Izvolite!»

Pogledal sem rokopolis.

»Dobro, mali! Še to vzemi! Za cigarete!»

»Hvala, gospod! Molčal bom!»

Na rumenkastem papirju je plesalo devet besedi: »Popoldne ob dveh. V parku. Če se bova spoznala —

»Pred dvajsetimi leti?»

»Da! Pred dvakrat desetimi leti, gospa Manica —

»Jesen je bila. Ajdova njiva je cve-

Sardinski pastir, ki hoče nekemu dekletu »zgovoriti ljubezen, ima ponekod še navado, da ji ob primernih prilikah meče kamenčke. Če mu kamenček na isti način vrne, je to znak, da ji je po volji. Toda do poroke je še daleč. Po svojih starih ali prijateljih zaprosi za njeno roko in če je dobil privolitev, se poda z družbo prijateljev na konjih do njenega doma. Po poti streljajo in »nasprotna stranka« isto tako odgovarja. Pred zaročnikovo hišo se moške postavijo v vrsto in poseben snubač stop naprej, da ponovi snubitve. Odgovorja mu možak iz zaročnikove sorodstva, dvogovor je kaj dramatičen, v njem primerjajo dekle z rožo, odojkom in zastavo, fanta pa z lilio, golobom in mladim bikom. Po dolgem govorjenju in prekananju privedeta dve ženi končno dekle, ki stopi mladenič k nji in jo prvič poljubi.

V južni Španiji pošiljajo znamenite »tobačne delavke« svojemu izvoljencu čopič za puder. Če ga ima pri naslednji biko-borbi na klobuku, pomeni to, da mu dekle ugaja in kmalu potem si poišče priliko za še nežnejše darove. Andaluzijsko kmečko dekle pošlje možu, ki ji je všeč, pogačo iz buč. Če jo ta poje, je znamenje, da nima ničesar proti zaroki, če jo vrne, mora poskusiti dekle svojo kulturno spretnost pač drugod. Tudi v nekih delih Češkoslovaške igra pogača veliko vlogo. Ne ben mladi mož ne bi tu dvoril kakšnemu dekletu, če ga ni prej opogumila s tem, da mu je poslala pogačo z novcem. Če to pogačo sne, se je zvezel za vse življenje, kakor s prisego in če izmed obeh potem drugemu zvestoba prelomi, ga hudo kaznujejo. Ponekod na Madžarskem majo ženske pravico prisostvovati kazni verolomnega ljubimca in same označujejo del telesa, po katerem naj ga pretepejo.

Najlažje se snubitve izvrši pač med Kabili. Mlado kabilsko dekle pokaže možu, ki je vrgel oko nanjo, svoj prstanek za zakon enostavno s tem, da stopi pred njegovo hišo in si odpne pas.

Pri hripi, bronhitisu, vnetju mandljev, pljučnem katarju, zasluženosti nosu, sapnika, požiralnika in jabolka, obolenjih oči in ušes, skrbimo za to, da čisto očistimo temeljito želodec in črevo z uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice. Znameniti strokovnjaki za nego zdravja svedočijo, da »Franz Josefova« voda dobro služi tudi pri šenu in drugih mrzličnih nalezljivih boleznih. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

tela in dišala po medu —

»Dišala in cvetela — Ajdova njiva — Da! Tam na brežancu — Za Zapčami — Ali čebelic ni bilo na njej, kot so jih v jesenske dni polni roji na ozarrah pod Ragovim logom. Zgrešeni so vražni šrapneli so od časa do časa zvršali nad ono ajdo. Razleteli so se. In njihovi izstrelki so nas iskali, da bi nam upihnilo lučko življenja.»

»Od ondot je bilo tvoje prvo pismo. Celotam nisi pozabil na me!»

»Nisem! Sredi onih grozot — v onem semnju — v oni osamljenosti sem šele prav spoznal, kaj si mi bila —

»Fant moj ubogi —

Bogat sem bil — Bogat s teboj in v tebi — Manica —

»Rogov log — Nad zeleno vodo — Tam si napisal tisto povest o mestnih gospodičinah in študentovskih gospodinjah — Če jo hranim, veš — In kadar se me polasti žalost za daljnimi dnevi, jo poiščem med skritimi stvarmi —

»Res — povesti! Pesem o kontesi Olgi — Pesem o ljubezni, gospa Manica, ki ji nikoli ni bilo izpolnitve in je nikoli ne bo —

»Pesem o kontesi Olgi —

»O njej! In za njo! Ljubljeno in izbrano! Nikoli in nikdar doseženo —

Z raketami v stratosfero

Napoveduje se nov preobrat v meteorološki vedi

Pred leti so odkrili teoretično možnost, da bi se rakete lahko z ogromno brzi dvignile v nezasišane višine ali pa igraje opravile velike razdalje. Po tem odkritju se je začel razvoj, ki spominja do neke mere na razvoj letalstva kakšno desetletje pred svetovno vojno. Toda vse nade, ki so jih postavljali v raketa vozila, so se končale z velikim razočaranjem, zadnji dve leti smo že prav malo čitali o raznih eksperimentiranjih, ki še niso vrgli puške v koruzo in skušajo svoje velike načrte pretvoriti v dejanje.

Eden najbolj znanih med njimi je ameriški profesor Goddard, prav za prav početnik vseh stremeljenj, da bi se rakete uvedle v prakso. 20 let že dela nad tem problemom, zadnji dve leti pa je na tihem izvršil velike priprave. Prihodnje leto hoče že spomladi v stratosfero do ozonovih in heavisideskih plasti poslati rakete novega tipa. Je trdno prepričan, da bo dosegel svoj smoter in z njim cel štab njegovih sodelavcev, ki so dve leti v laboratorijih Clarkovega vseučilišča delali na tehničnih podrobnostih njegovega načrta.

Da je v Goddardovem delu nekaj stvarnega, bi kazalo že to, da je dobil bogate

podpore največjih ameriških znanstvenih ustanov. Znal jim je dopovedati, da je raketa edini tehnični pripomoček, ki lahko doseže večje višine nego letalo ali balon. Kakor znano, so Rusi s svojim drugim nesrečnim stratosratom dosegli višino 22 km, registrirni baloni brez posadke pa so bili že 30 do 37 km visoko. Navzlic vsem poskusom niso mogli višje, zato so nam o zračne plasti nad to višino popolnoma neznan, o njih naravi moremo izražati le domneve. Učenjaki menijo, da so v višini kakšnih 40 km ozonove plasti, v višini 80 do 100 km pa tako zvane heavisideske in Appletonove plasti, ki odbijajo brezžične valove, kar baš omogoča brezžični promet na naši zemlji. Njih prava narava nam ni znana. Zato utegne biti l. 1935, če se Goddardovi načrti uresničijo, prava preobratna točka v zgodovini meteorologije, kajti Goddardove rakete bodo imele s seboj zelo občutljive merilne instrumente, ki se bodo z najvišje višine na padalih vrnili proti zemlji. Resnici na ljubo pa moramo povedati, da je večina učenjakov napram Goddardovim načrtom za zdaj še zelo skeptična.

Pogumna rešiteljica

Kaj se je primerilo min. preds. Macdonaldu na njegovem zadnjem potovanju

Ko je angleška vojna ladja »Scarborough« z Macdonaldom in njegovo hčerjo plula ob kanadski obali, se je morala v višini Labradorja zaradi silnega viharja zateči v neki zalivček. To tem bolj, ker je ob Labradorskih obalah polno najnevarnejših čer.

Ladja je bila zasidrana komaj pol ure, ko se ji je začela bližati lahka motorčka, ki so se silni valovi z njo kar poigravali. Vendar je dospela do boka »Scarborougha« in s tem v zavetje. Častniki in mornarji, ki so menili, da more samo zelo krepak in spreten mož v takšnem vremenu voziti s tako majhno ladjico, so se silno začudili, ko so videli, da je v njej ženska v kroju prostovoljnih bolniških sester. Po lestvi je splezala na krov in ne da bi angleškega premiera niti pogledala, je zahtevala kapitana. Ta je prišel, se mu precej gospodovalno predstavila kot miss Mary Corneliusova in mu velela, naj bi takoj poslal ladijskega kirurga z njo, češ da ima nedelež od tod nekega težko bolnega ribiča, ki ga je treba nujno operirati. Najbližji kirurg je v ostalem stotine kilometrov daleč, tako da bi gotovo dospel prepozno.

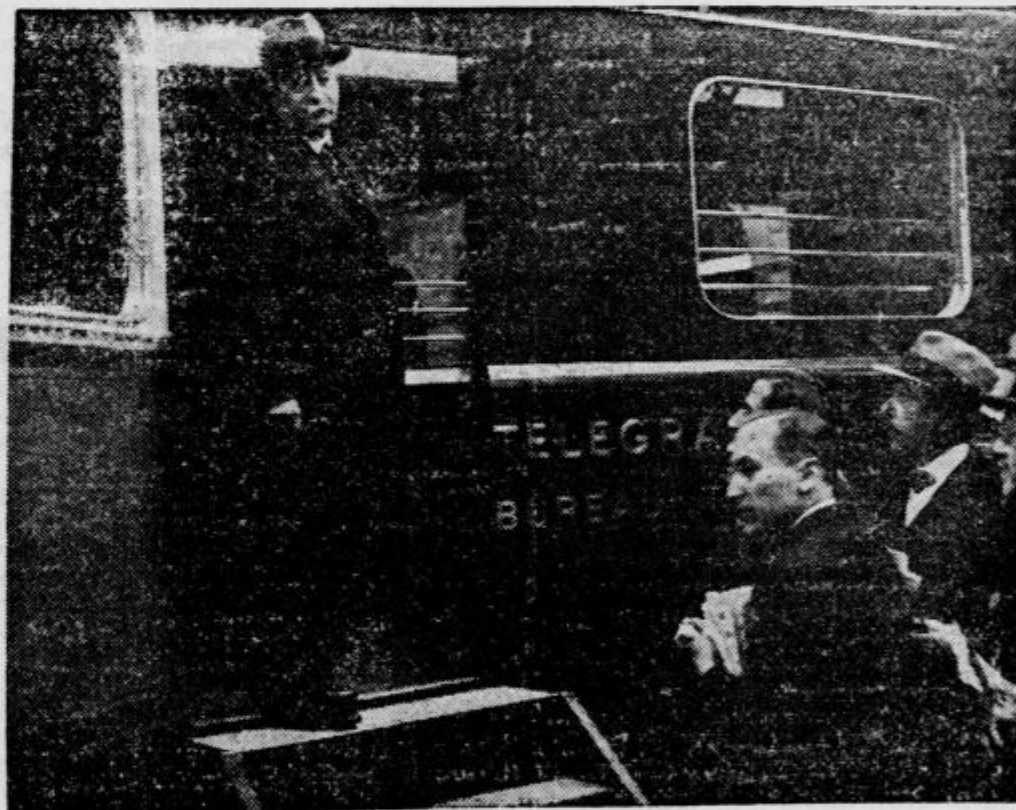
Takoj so spustili barkaso, v katero so stopili sestra, kirurg in njegov asistent. Stiri milje je bilo do misijske postaje, v kateri je ležal bolni ribič in kirurg je spoznal, da je bil res že skrajni čas. Hitro ga je dal prepeljati na vojno ladjo, kjer mu je na ladijski operacijski mizi odstranil veliko zločesto oteklino. Uro pozneje so moža odpeljali že na kopno. Med tem pa je sestra Corneliusova v oficirski menzi pripovedovala, kako je prišla do svoje odločitve in je v zadreg sprejela čestitke vseh navzočih in tudi ministrskega predsed-

Zakaj ima Kitajka

tako majhne noge

Postanek šeg in običajev se v ljudski veri pogosto temeljuje legendarno, zlasti če ni prave zgodovinske opore. Tako se naslanja tudi znani kitajski običaj, da si ženske zmanjšujejo in krčijo noge, na lišičji mitos, ki je na Kitajskem tako razširjen. Lisica predstavlja kot prebivalka v votlinah in jamah princip teme. Ljudje so lahko obsedeni od lišičjega demona in lišice se lahko spremenijo v človeka. — Na to vero se naslanja bajka, da je bila ena izmed žena cesarja Čau iz dinastije Šang, lisica, ki je očarala cesarja s svojo lepoto, potem ko se je bila izpremenila v žensko. Ker pa lisica ne more hkrati izpremeniti svojih šap, je lišičja ženska Tatie ovila svoje drobne noge s svilnim ovom, da jih je skrila. Ker je bilo to nekaj povsem novega, so ostale cesarjeve žene menile, da daje cesar zaradi te nove mode prednost tej ženi. Zaradi tega so si še one začele stiskati in manjšati noge, dasi jih je močno bolelo. Mimo tega so primorale tudi svoje hčere in druge ženske, da so ravnale po njih zgledu. Ko je cesar umrl, je bila ta šega že tako razširjena, da je ni so mogli več odpraviti.

Poštni urad na kolesih

V Parizu so pred dnevi otvorili razstavo avtomobilov. Med njene posebnosti spada tudi to, da ima razstava svoj poseben poštni urad v avtomobilskem vozu

»Nisi mi povedal in razložil, kdaj in zakaj si me krstil za konteso Olgo —

»Dva sva bila — Iz ene vasi — Na počitnicah — V jasni poletni noči sva hodila pod grajskimi razvalinami in sanjalarila o starih časih. O časih, ko je mlad vitez z lancpreškega gradu prihajal vsak večer vasovat pod okno h kontesi Olgi, ki je mlada in lepa s mevala na naši graščini. »Stavim,« je rekel Joža, »če bi jo zdajle poklical — konteso Olgo — bi se prikazala na oknu —

»Bi,« sem potrdil in sem se domislil tebe, lepe in mlade, in sem te tisto noč krstil za konteso Olgo —

»Se spominjaš? — V Celovcu — V kavarni —

»Lerch —

»Da! — Zakaj nisi odprl ust? Kar molčal si — In vendar —

»Vem! Razumem! Vse si mi porajal takrat — Na svojo malo, bled dlan si položila samo sebe in si rekla:

»Vzemim!»

»Kaj si mi odgovoril?»

»Da ne potrebujem ničesar!»

»Drugače si povedal — Takole — dobesečno — si dejal: »Slehnerni vojak danes nekaj potrebuje, jaz — si se s kazalcem dotaknil lastnih prsi — ne potrebujem ničesar! — Žaljivka je bila to! Verjameš?»

»Zlobe in hudobije tedaj ni bilo v mojem srcu! — Morda komaj grenka kapljica resnice —

»Nešteto krat sem ubigala, če je bilo resnično, kar si mi pripovedoval —

»O čolnu? O ribiču in hlačah?»

»Da!»

»Prisegam, da se je tako zgodilo — Celo popoldne si naju vozila po reki. In s Francetom sva bila simoračka do božje milosti. On, France, niti noga-vic ni zmogel za v čevlje. Kar na boso jih je nosil obute. Pri veslanju so mu hlače bežale pod kolena. Ali zastoj si je prizadeval, kako bi skrili in zatajili gole gležnje. Jaz, vidiš, sem bil srečnejši. Moje hlače so bile preluknjane na zadnji plati. Zato sem se pri ukrcaju in izkrcanju obračal tako, da ti ne bi pokazal hrbta — Pa sva potem, ko si naju za bolnišnico izločila na travnik, vendarle odhitela na stanovanje, odnesla moje nedeljske hlače k starinarju in jih prodala za trideset krajcarjev. Z izkupičkom sva plačala ribiču čolno —

»Otroka — Ja —

»Motiš se! Fanta in pol! Kavali —

»Kje je France sedaj?»

»Ne vem. Svet je velik —

»Ti?»

»Takole — Vidiš — Dobro — Samo

Ne, ne bo vojne...

Okanimo se vendar praznih čenč v teh tožnih dneh!

Ljubljana, 13. oktobra

Poleg iskrenega, globoko doživljenega žalovanja, ki je prevzelo ves narod ob želatstvu kraljeve smrti, je še neko drugo čustvo vstalo v srcih preprostejših in malodušnih ljudi: strah pred posledicami zločina v Marseillesu, ki jih nihče ni mogel pretehtati in preračunati, a ki so v slepih slutnjah zavzemale zmerom hujše dimenzije. Strah ima velike oči, pravi, a še vse večje oči ima paničen strah, ki se ob veliki nacionalni nesreči, kakršna je z umorom velikega kralja zdelo Jugoslavijo, nujno poloti množice. Iz tega strahu se je porodila kopa majhnih, smešnih, a senzacionalnih čenč, ki so si jih ljudje pričeli šepetati med seboj in ki se na tihem vzdržujejo, čeprav jih je že zdavnaj demantiral sam tok stvari.

Prvo, česar se je spomnil slepi ljudski nagon, je bilo: vojna! Vojne se zmerom ženske bolj bojijo kakor moške, ki so po nji najbolj neposredno prizadeti, in tako so tudi glas o tej vojni, ki da bo izbruhnila vsak čas, razširile pred vsem ženske. Povsem točno so dognale in izračunale: jutri ali najkasneje pojutrišnjem bo razglašena splošna mobilizacija, vsi letniki od 1915 pa do sive starosti bodo klicani pod orožje. Vsa ljubljanska garnizija je že odšla na fronto. Vsa vojska, kar je je stacionirane v Ljubljani, je imela danes ponoči zbor na sportnem igrišču Ilirije in je tiho zapustila Ljubljano. Vse oficirske gospe v Ljubljani jočejo, ker so morali njihovi možje tako iznenada na boje poljane — le kar

vprašajte jih! Ko je prišel napovedani »jutri« in »pojutrišnjem« in ni bilo mobilizacije in so častniki kakor zmerom prišli kositi domov, je pesniški duh ljudske govornice hitro iznašel novo verzijo: Ne, dokler umorjeni kralj še ni pokopan, ne bo vojne, po pogrebu se pa precej udarimo. Nekateri bolj optimisti pa odlašajo vojno na poznejši čas: na takrat, ko bo kralj Peter II. kronan.

Beležimo te izmišljotine, ki rasejo v preplašenih, malodušnih glavah in se razpredajo okrog preprostih src kakor nerodna, neprijetna pajčevina, in prosimo vse trezine in razumne ljudi, naj vsakomur povedo resnico, kakršna je: da vojne ne bo in je ne sme biti, da mora biti močan narod sposoben tudi mirno prenesti nesrečo, kakršna je umor njegovega kralja, in da vse takšno brezglavo govorenje zanaša v narod samo nervoznost in nemir. Materialne, otipljive škode raznašanje teh alarmantnih vesti doslej sicer še ni prizadejalo. Mnogo čez mero skrbnih gospodinj v Ljubljani pa je že na prvi glas o marseilleskem atentatu in v prvi paniki pohitelo v trgovino, da si nabavijo nekaterih dobrot v čim večjih količinah: vrečo najfinejše bele moke, kave najboljšje vrste, sladkorja in drugih takšnih reči. Vojna bo, so si zaupno šepetale med seboj, pa se mora človek malo založiti. No, upamo, da te preskrbene žene ne bodo razočarane ne od ene ne od druge strani: vojne, ki se je boje, ne bo, vreča moke, kup kave in sladkorja pa v hiši tudi v mirnem času pride prav.

Iz akvaristove torbe

O razstavljenih akvarijih in drugo

Mnoge obiskovalce ljubljanskega muzeja, ki so si pretekli dve leti ogledovali razne zgodovinske spomenike na hodniku prvega nadstropja, so prijetno iznenadili trije zarasli, z ribami, polži, hrošči in pupki obdani akvariji. Od teh akvarijev sta bila dva večja last kluba akvaristov v Ljubljani, tretji pa last muzeja. Odbor kluba akvaristov je svojčasno popolnoma pravilno sklepal, da je treba s klubovini akvariji širiti smisel za vodožitje, in res ne vznjuba nobena stvar tolike želje po posnemanju, kakor lepo zarasel in pestro obdani akvarij. Zaradi tega jih je po spoznanju z vedno ljubozno muzejsko upravo razstavil na javnem mestu. Po letošnji jesenski razstavi na vselejmu pa odbor kluba ni vnil akvarijev muzeju, ker je, bržkone, našel drug kotiček, kjer bodo javnosti dostopni.

V muzeju je sedaj samo en akvarij, na katerega opozarjamo zlasti zaradi tega, ker so se v njem valisericje krasno razvile. Široki, svedrasti, h gladini stremeci dolgi listi teh ljubljanskih naših akvarijev lahko vsakogar prepričajo, da je za bujno rast večine vodnih rastlin zemlja neobhodna. Poleg valisericje je vsajena tudi braziljska kablomba in naš rogatega, ki je na prvi pogled podoben rmancu, samo da so mu tenki, iglasti rogovitost se deleči listi trdi. Podoba je, da ima rogatega lastnost, pritegniti nase vse drobce zemlje, ki plavajo v vodi, kajti v akvariju, kjer sem gojil čimke in polže, sem moral čisto očistiti večje, kjer so se nabirali celi klobučki blata, dočim je bila plast blata na ostalih rastlinah enakomerna in neznatna. Prilicila akvarija so pa ameriški svetilavci (Enpomotis gibbosus), klen, ki mu je zakrivljena hrbtnica, Erjaveva belica z ravnim, zelenokovčasto rto nad pobočnico in z velikimi očesi, zelenorumeni lenj (slajn) z rdečimi očesi in z brkicami na ustnih kotičkih.

Ker smo ravno govorili o permanentno razstavljenih akvarijih, je želeli, da bi se kmalu uresničila želja ljubiteljev vodožitja in naše mladine s tem, da bi zrasel v tirolskem parku ob promenadi, ki vodi k tirolskemu gradu, pivovarni vodožitja. Stroški bi ne bili veliki, investiran denar bi se pa vrnil in obrestoval potom zmerne vstopnine. Tozadevno mi je objasnili dr. Müller iz Trsta, ki je upravnik zgradbe z morskimi akvariji, da je zavod vedno aktiven, to pa zaradi nizke vstopnine (1 lira), ki jo pogreša lažje tudi vsak šolar in celo delavec. Najsirom, a tudi najsiromajnejši plastem ljudstva je torej z nizko vstopnino vstop omogočen, zato se vložen denar naglo amortizira, poleg tega pa ostane še vedno dovolj za tekoče izdatke in postrežbo. Če bi z našala vstopnina bodočega ljubljanskega paviljona samo dinar, bi bilo

vedno dovolj obiskovalcev, poleg tega bi pa rasil privlačnost najlepšega parka Jugoslavije. Da bi tvoril tak paviljon živo spričevalo o kulturni višini slovenskega naroda in da bi prosvečevala omladino in preprosto ljudstvo, o tem pač ni dvoma: mestna uprava, ki bi oživitev torbe z zamisel, pa bi bila lahko ponosna in žela bi priznanje vseh Slovencev.

Slednjič še nekaj o ribicah. Ze svoječasno sem jo omenil, lepo ribico v rjavi halji s črnkastimi marogami, ki je okrašena s čipkami v obliki črnopikastih plavuti. Pohra je ta nežna tarna ribica, ki skrbno pobira hrano po dnu akvarija. Pohro, ki sem jo lani vlovil v Radnji pri Brezovici, je dr. Karaman določil kot Barbus meridionalis petenji, ugotovil jo je pa po vsej Jugoslaviji, razen Slovenije. Dr. A. Munda jo je pa ugotovil v Blejskem jezeru in v srednjem savskem toku. Osebnost sem jo našel v mnogih potokih ljubljanske kotline s prodastim dnom. — Ker sem opazil, da se tu in tam zamenja pohra z mreno, naj omenim, da je mrena vedno svetlejša kakor pohra, dasi sta si v mladosti po obliki zelo podobni. Zanesljivo jo razpoznamo tudi na repni plavuti, ki je pri mreni globoko zarezana, pri pohri je pa zarezava plitkejša, vogelj pa oster. Tudi hrbtna plavut mrene je malo zarezana, pri pohri pa ravna. Često se mrene zamenjajo z globokici, vsaj po barvi. Nu — če natančno pogledamo na ustnice, vidimo pri globokici po eno daljšo tipalko na ustnih kotičkih, mrena in tudi pohra iste velikosti imata pa na vsaki strani po dve razmeroma kratki tipalki.

O. S.

Lep Petrov blagor

Jeserta 3 1/2 m dolga in 201 kg težka.

Veliko Gradišče, 10. oktobra. Da je Dunav v svojem dolnem toku, to se pravi, med Smederevom in Zelezniarji vrati, zelo ribovit, je splošno znano in v listih niso redka poročila o bogatih lovih, ki se morejo ponasati z njimi podunavski ribiči. Sla pa prav posebno dve vrsti rib, ki je jih najbolj razveselje ribiči, če jim zaide v mrežo v večji množini in zlasti še, če se nabajajo med njimi kakšni izredni velikani. Te dve vrsti sta som in jesetra (smorunac), ki se obe odlikujeta z izbornim mesom, kateremu je cena vedno precej visoka, a prav posebno pa še jesetra, ker se njene ikre podelavajo v kavjar, ki po svoji izborni kakovosti prav nič ne zaostaja za znamenitim ruskim kavjarjem. In ravno »čeraš« imeli štirje tukajšnji ribiči srečo, da so vjeli jesetro, kakor toliko že zdavnaj ne pomnijo ljudje.

Ribiči so lovili pri Adi v bližini Velikega Gradišča. Bilo je polnoči, pa ni bilo sreče. Mreža je bila večinoma prazna, ali pa je bilo v njej le nekaj drobiča. Ko so po več neuspešnih poizkusih zopet vrgli mre-

žo, so začutili, da je postala nenavadno težka. Ker je bila mreža stara in so se bali, da bi se ne raztrgala, so jo z največjo previdnostjo vlekli k bregu, ki prav tamkaj ni visok in se zelo položno spušta v vodo. Tako so srečno potegnili mrežo na plitvino in v mreži se je premetavala ogromna jesetra. Da bi jim ne pobegnila, so se vsi štirje vrgli nanjo, pa je niso mogli premagati. Morali so jo ubiti s kamnom, da so jo nato mogli privleči do čolna in jo spraviti vanj. Na bregu so jo potem naložili na voz in jo pripeljali na ribji trg v Velikem Gradišču. Ker je ob sobotah v Velikem Gradišču tržni dan, so ribo kmalu prodali in so imeli z njo zaslužek, da se jim je trud v resnici izplačal.

Jesetra je merila v dolžino polčetrty meter in je tehtala 201 kg. V ribi je bilo nič manj ko 20 kg iker, torej toliko kavjarja. Ribiči so prodali ribo za 4000 Din in je tako ta lov vrgel vsakemu po 1000 Din.

Sv. Peter je pač zaslužil, da mu prižgo in ne vsi skupaj ene in morda tiste tanke po pol dinarja, temveč vsak svojo in debelo, pravo »slavečko« sveče!

Pariško mesto ima pritožno knjigo

Če obiskovalec v francoski prestolnici misli, da so ga kako očigánili ali grdo z njim ravnali, lahko zadnje čase zahteva »pritožno knjigo« kakor v kakem hotelu, in ima precej upravičeno upanje, da bodo vzrok njegove nevoje odstranili. Ta pariška pritožna knjiga je novo ustanovljena organizacija »Saisons de Paris«. Ustanovili so jo hotelirji, trgovci in številne druge osebe. Njen namen je, da postane Pariz iznova mednarodno središče elegancije, zabave in duševnega življenja, kakor je bil prej. »Saisons de Paris« hoče odpraviti in onemogočiti vsak nedostatek, ki tuja lahko pripravi v nevoljo, pa naj bo potem neupravičen hotelski račun ali nepošten tatarak, vsiljiv tujski vodnik ali nevljuden tramvajski ali avtobusni sprevodnik, gojliv trgovec, obrtnik ali kdorkoli!

Poizkusni zakon

Zanimiv običaj baranjskih Šokci.

Osijek, 8. oktobra.

Mesec oktober je pač najznamenitejši mesec v letu za mlade Šokce in Šokice v baranjskem kotu med Dravo in Dunavom. Prišla je jesen in z njo ženitovanje. Pri Šokcih se namreč vrše poroke skoraj izključno le v jeseni, in sicer ob torkih, ki se smatra za najbrejšeji dan v tednu. Kdor si hoče natančneje ogledati njihove starodavne ženitovanske običaje, ima sedaj najboljšo priliko za to. Onstran Drave, v Dardi, središču baranjskih Šokcev, se bodo vse tja do zime vsak tork vrisile poroke z vsem sijajem starih običajev. Seveda, lepo po vrsti, kakor so neveste opravile svojo šesterotendeko — preizkušnjo.

Šokci so po svojih davnih dedih podedovali trdno vero, da pri zakonu ne gre kupovati mačka v vreči. Zato se etarši, ko jim mladina dorase do živitve odnosno možitve, lepo domeni do med seboj in bodoča nevesta gre k svojemu bodočemu ženinu na šestredensko poizkušnjo. Ženin in nevesta živita teh šest tednov, »kakor da bi v zakonu že bilas, in nevesta opravlja v hiši vsa dela, ki naj bi jih opravljala po poroki. Če se poizkušnja dobro izide za oba, se potem mlada poroči, če pa on ne ugaja njej, ali ne ona njemu, pa se dekle vrne domov, odkoder jo še iste jeseni, ali pa vsaj prihodnje poletje na novo poizkušnjo. Braz take šesterotendenske poizkušnje ni poroke.

Toda je med baranjskimi Šokci tudi še drug predprijet običaj, ki ga oni sami imenujejo »ljubezen na upanje« — pri nas bi rekli: »na kred« — dočim zgoraj opisane smatrajo za »ljubezen na poizkušnjo«. »Ljubezen na upanje« je v navadi pri parčih, ki se zaradi kake zapreke ne morejo poročiti, zlasti pa, če je »nevesta še nedolna. V takem primeru dekleto pobege, seveda s tihim pristankom obojestranskih etaršev, k svojemu izvoljencu in živi v njegovi hiši vse do tle, da dopolni 16. leto svoje etarosti in se mlada morela poročiti. Toda se tudi taa, ki ga je nedolno dekleto preživelo pri svojem izvoljencu, smatra za »poizkusno dobo« in imata potem, ko je poroka mogoča, oba pravico, da se odločita za poroko, ali pa tudi ne. Ako ne, hodi dekle potem pač, kakor vse ostale, toliko časa na šesterotendensko poizkušnjo, dokler se ne omoži. Takih dvojic z »ljubeznijo na upanje« je zelo veliko in jih je bilo n. pr. lani samo v vasei Dubovečici 65. Ker oblas smatra to »ljubezen na upanje« za konubinac, ki je kazniv, jih je vseh 65 kaznovala z zaporno kazni in globo in jim zankazala, da se morajo poročiti ali pa raziti.

Napovedal pa je med Šokci tudi precej moških, ki ostajajo samci. Preživeli so vse svoje življenje, odkar so odrasli, v »ljubezni na poizkušnjo«. Poizkušali so in poizkušali, pa nič izbrali in so naposled v teh poizkusih ostareli, da jim sploh ni več do zakonskega življenja.

Otroci, ki se rode iz te »ljubezni na poizkušnjo«, ne delajo ovir svojim nezakon-

skim materam, ki si z novimi »poizkušnja« iščejo ženinov. Dobivajo materin primetek in ostajajo na materinem domu, če jih oim ne posovino. V ostalem pa Šokci smatrajo otroški blagoslov za veliko nadlogo. Skoro tretjina zakonov ostaja brez otrok in več ko enega otroka najdejo redkokje pri drugih še tako zdravih in krepkih zakoncih. »Bela bogata«, preprečevanje oploditve in odpravljanje ploda, se je silno razpasla med Šokci. In igra tu menda poleg žensk mušice precejšnjo ulogo tudi želja, da bi se imetje ne razkosalo.

Za zaključek naj še navedem, da pri Šokcih žalna barva ni črna, temveč čisto bela. V tej čisti belini, ki ne sme biti pomešana z nobeno drugo barvo, žalujejo za pokojniki vse leto. Žalujejo pa tudi, če kdo iz družine odpotuje. Žalovanje v tem primeru pa traja samo do njegove povrnitve.

Taki so običaji naših Šokcev onstran Drave. In sedaj smo v oktobru, po trzavlji, pa je »ljubezen na poizkušnjo« vzveto la vsevporek po vsej Baranji. Tamle v novemburu pa bodo »buklišice« velevali k porokam. Ali pa tudi ne. Vsej ne vsepovod. Pač kakor pokaže »poizkušnja«.

Množina in dobrota letošnjega vinskega pridelka Jugoslaviji

Trgatev je v dravski banovini končana in mošt po večini že izgotovljen. O pričakovanim letošnjem vinskem pridelku se je doslej mnogo pisalo in obravnavalo po raznih strokovnih in nestrokovnih listih in čisto prav enostransko. Mnogi so v svojih poročilih pretiravali glede množine, drugi pa so spet podcenjevali pridelek glede dobrote, tako da čitatelji niso mogli dobiti prave slike o letošnjem grozdinem in moštnem stanju.

Druga polovica avgusta in prva polovica septembra sta sicer dobre nade na množino in količino obutno potlačili, toda vendar ne tako, kakor so črnogledi bodisi zaradi nepoznanja razmer v drugih vinskih gradinskih krajih, bodisi iz špekulativnega stališča, listom poročali.

Res so imeli v nekaterih krajih na Dolenjskem in tudi na štajerskem, zlasti kadar je toča potokla, mnogo slabšo trgatvev od lanske ter so morali zavoljo splošnega gnitja grozdja tudi predčasno še nedozorelo grozdje potrgati. Toda k sreči to zlo ni imelo prevelikih dimenzij.

Po večini pa so v času od 12. do 20. septembra le izpodbirali nagnilo grozdje in potrgali samo že bolj dozorelo grozdje, na primer portugalko, žlahtnino, zgodnji burgundec, med tem ko so še nedozorelo grozdje, kakor rizing, traminec, zametasto črno, pustili na trti v nadaljnje dozorevanje in boljšanje. Posrečilo se je to popolnoma, kajti od 20. septembra naprej so nastopili zelo lepi, solčni, prav vroči dnevi od vsehčega 5. t. m., da je vse na trti še ostalo grozdje popolnoma izzorlo in tako znatno izboljšalo vse pridelke. Med tem ko so mošti iz grozdja, na trgatve med 12. in 20. septembrom, vsebovali 12, 13 do kvečjemu 18 odstotkov sladkorja, so vsebovali mošti, nabrani ob koncu septembra in prve dni oktobra 20, 22 do 24 odstotkov, deloma celo še 25 odstotkov sladkorja. Grozdje sicer ni pridobilo v tej dobi vsak dan po 1 odstotek, kakor so nekateri trdili, pač pa vsake 3 do 4 dni po 1 odstotek, kar je vsakogar dosti. Mošti s tako vsebino sladkorja bodo dali močna, zdrava, polna in bolj aromatična vina z 12 do 15 odstotkov alkohola, med tem ko bodo imela vina iz prej trgane grozdja po 10 odstotkov alkohola, to je v večini le 7,5 do 9 odstotkov. Gnilo grozdje pa ne da baš najslabše vino, ako je dozorelo, samo ga je treba primerno pripraviti, to je pravilno kletarsko postopati z njim že v moštnem stanju; tako dobimo celo prav dobro vino, še boljše kakor iz zdravega, nedozorelega grozdja, in to po naravnem potu brez dodajanja sladkorja. V žlahtno gnilih jagodah se namreč hitreje razvija sladkorni in kislini proces, tako da se sladkor hitreje pomnožuje in kislina hitreje zmanjšuje kakor v zdravem, še nedozorelem grozdju. Zopno postane pa vino, če izvira od smrdljivo gnilega grozdja, s katerim se poleg tega ob moštenju ni pravilno ravnalo.

S pozneje (oktobra) napravljenim moštom se bo z uspehom lahko izboljšal in pojačil prejšnji mošt, tako da bo tudi prej

napravljeni mošt dobil svojo potrebno polnost in veljavo in boljše ceno. Žal je mošta iz pozno trganega grozdja mnogo premalo, da bi se moglo izvršiti povsod uspešno tozadevno izboljšanje. Zadnje dobljeni mošt se tudi laže in dražje proda, zato se po marsikateremu vinogradniku bolj izplačala prodaja vsakega pridelka zase.

Nadaljnja dobrota in prednost letošnjega mošta, odnosno vina, pred lanskim obstoji v tem, da vsebuje letošnji pridelek mnogo manj kisline kakor lanski. Tudi se bo odvdiha kislina iz letošnjih vin hitreje izločila in bodo postala vina prej godna za splošni konzum kakor lanska, ki glede na preobilno kislino nekatera še zdaj niso povsem ubrana.

Kupčija z novimi mošti, odnosno z novimi vini je še precej mlačna, ker je kupna orientacija še nejasna. Začasno segajo bolj po cenah moštih in vinih iz naših južnih banovin. Največja zapreka večjemu vinskemu prometu pa je skrajno pomanjkanje gotovine. Ako se v tem oziru v doglednem času kar ne izpremeni na bolje, bo tudi letos ponudba nadkriljevala povpraševanje in pritiskala na cene vina v škodo celotnega domačega vinogradništva. Enake vinskotrgovinske razmere kakor v dravski banovini, odnosno v vsej naši državi, vladajo tudi v drugih vinskih državah, razen v Švici, ki ima rekordno letino in začasno ne potrebuje inozemskih vin, ki jih drugače v veliki množini uvaža.

Rajši ostane pošten

Pravosodno ministrtvo Združenih držav je prejelo prošnjo nekake bivšega kaznenca, ki je bil nedavno izpuščen iz Sing-Singa (znane jetnišnice), kjer je bil osedel večletno kazen. »Zunaj na svobodo,« je napisal poročilo, »je premalo dela in preveč izkušnjav. Jaz pa ostajem rajši pošten. Zaradi tega prosim, da se mi dovoli, da se vrnem nazaj v ječo, ne da bi bil zagrešil nov zločin.«

Papeški kočijaž

Rinaldo Jacchini, papeški kočijaž, se je zdaj umaknil v pokoj, ko je služil celih 70 let. Tudi njegov oče je bil kočijaž, in sicer pri kardinalu državnem tajniku Antonelli. Ju pod papežem Pijem IX. Rinaldo je bil let star stopil v službo pri papežu in je vozil Pija IX., Leona XIII., Pija X., Benedikta XV. in Pija XI. Od vseh je prejel priznanja in darila. Zdel je 90 let star in želi prost vseh skrbi, ki jih nalaga njegova služba, uživati še svojo mladost. Poročil je neko mlado siroto, ki bi ji lahko bil praded. Ima pa namen učitati 110 let.

Sobo odda

Isceda 1 Din davek 2 Din za sifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Sobico

a posebnim vhodom, oddam za 100 Din. Poljskila daje Lipove, Reber stev. 311. 30997-33

Pouk

Isceda 1 Din davek 2 Din za sifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din. Dikaci 12 Din.

Tujih jezikov

(nemški, francoski, angleški, italijanski) se naučite brezplačno v 4-6 mesecih, stenografije v 2 mesecih poceni doživljate. Mesечно 30 Din. Prospekti, poskušne lekcije brezplačno. — Dopisna šola tujih jezikov »Perfekte«, post. pret. 557, Beograd, 348-4

Prodaj

Isceda 1 Din davek 2 Din za sifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Vabimo Vas

k nakupu v največji obilnici A. Proser, Sv. Petra, oteta 14.

Velika dobave zmožna predilnica sprejme za Ljubljano in okolico dobro vpeljanega

zastopnika

za prejo. Obširne ponudbe pod 4488 na ogl. odd. Jutra

če mrlični ne bi tolikokrat vstajali iz grobov —

»Si oženjen? Imaš otroke?«

»Sinčica in hčerko — Dve zvezdici — Dva cveta na breskovi vejici v ranem spomladanskem jutru —«

»Tudi jaz sem omožena — Ostala sva z njim — z možem — brez poroda — Ali ljubis ženo —?«

»Ljubim!«

»Tako — vsaj toliko — kot si mene nekoč —?«

»Še bolj — Veliko bolj —«

»Trdo govoriš —!«

»Resnico, gospa Manica —«

»In si vsccno prišel in me poiskal?«

»Zgodilo se je, glej — tako — tako — mimogrede —«

»Da mi rečeš — kaj ne — da si nimava povedati ničesar več —«

»Ne, gospa Manica! Ne tega! Temveč edino to, da si nimava dati ničesar več — ker —«

»Ker?«

— sva vse najlepše in najdražje, kontesa Olga, kar sva nekoč imenovala svojo — najino — last, razdelila drugim in ni za naju ostalo nič več —

»Tako je! Da! Tako je!«

★

Onkraj zamreženih oken je v oblaci

ni noči tuil in zavijal jesenski veter

kakor na prekratko verigo priklenjen pe, kadar mu v hiši umira gospodar. V sobi se je na dvanajstih železnih posteljah v znoju premetavalo dvanajst obsojencev v nemirnem snu. Človek na moji levici — menda tolovaj Mataj — je škripal z zobmi, krčlil pesti in za slate denarje nevidni žrtvi prešal dušo iz telesa. Kaznjencev števil 1440 je posegel nekam v temo — pod

J. Milčinski:

Mary med kurjači

Ob zadnjem viharju se je kurjaču Barbi vsula žerjavica po nogah in mu sežgala čevlje, kožo in meso. Ker sem bil ravno brez dela, so me porinili na njegovo mesto, češ, da bom nekaj dni že vzdržal. Dali so mi lopato, v kotu da je premog, tam da ima peč vrata in naj kar mečem; kadar bo dosti gorelo, da mi bodo že povedali.

Pa niti ni tako hudo, kakor sem si bil mislil. Naša kurilnica je pravo okvalificirani proci oni na »Bizcargi Mendi«. Imamo dober preprih in toliko svetlo, da lahko razločiš obraze, tudi če so »štedilniki« zaprti. In kurjači so vsi posrečeni fantje, da se ne pripravimo — od sile je nerodno, koder se v kurilnici obmetavajo s premogom.

zglavje ali v suknjič — mi stisnil v dlan prethitopljeno cigareto, potegnili odejo čez glavo in ukresal gobo.

»Obhodnica je minila,« je dejal. »Prižgiva!«

Na osebnih tablici, pribiti nad ležiščem jetnika št. 1440 je pisalo, da je grešnik obsojen na dosmrtno ječo, ker je ubil svojo jeno v prepriju, iz trte izvitem —

Isti dan, ko sem... stopnicah prvič spodtikal proti kotlom, je kapitan pripeljal na krov romantično navdahnjeno družbo, tri ženske in par moških. Nemara so hoteli spoznati mornarsko življenje, kakor so ga videli v filmu. Napravili so jim nekaj prostora in razobesili višee postelje. Menda se bodo samo do prvega pristanišča peljali z nami.

Druga dne dopoldne je prvi častnik pripeljal doli k nam eno od tistih žensk. Roke ji je ovil s predinom, da je ni peklo, ko se je oprijemala za držaje. Strašno vroče ji je moralo biti, taki nežni mladi ženski, a ona se je samo smejala, kot da sedi v kinu in gleda dobro komedijo. Ta je bila gotovo najbolj roman-

tična od vseh onih zgoraj. Zelo mlada je še bila, kakor otrok je hotela vse vedeti, vse jo je zanimalo in samo veselje je je bilo. Smeh je v kurilnici redka stvar in ženski smeh še celo. Tako nam je dobro del, da najmanj pol ure potem, ko je že odšla, ni nihče zaklel.

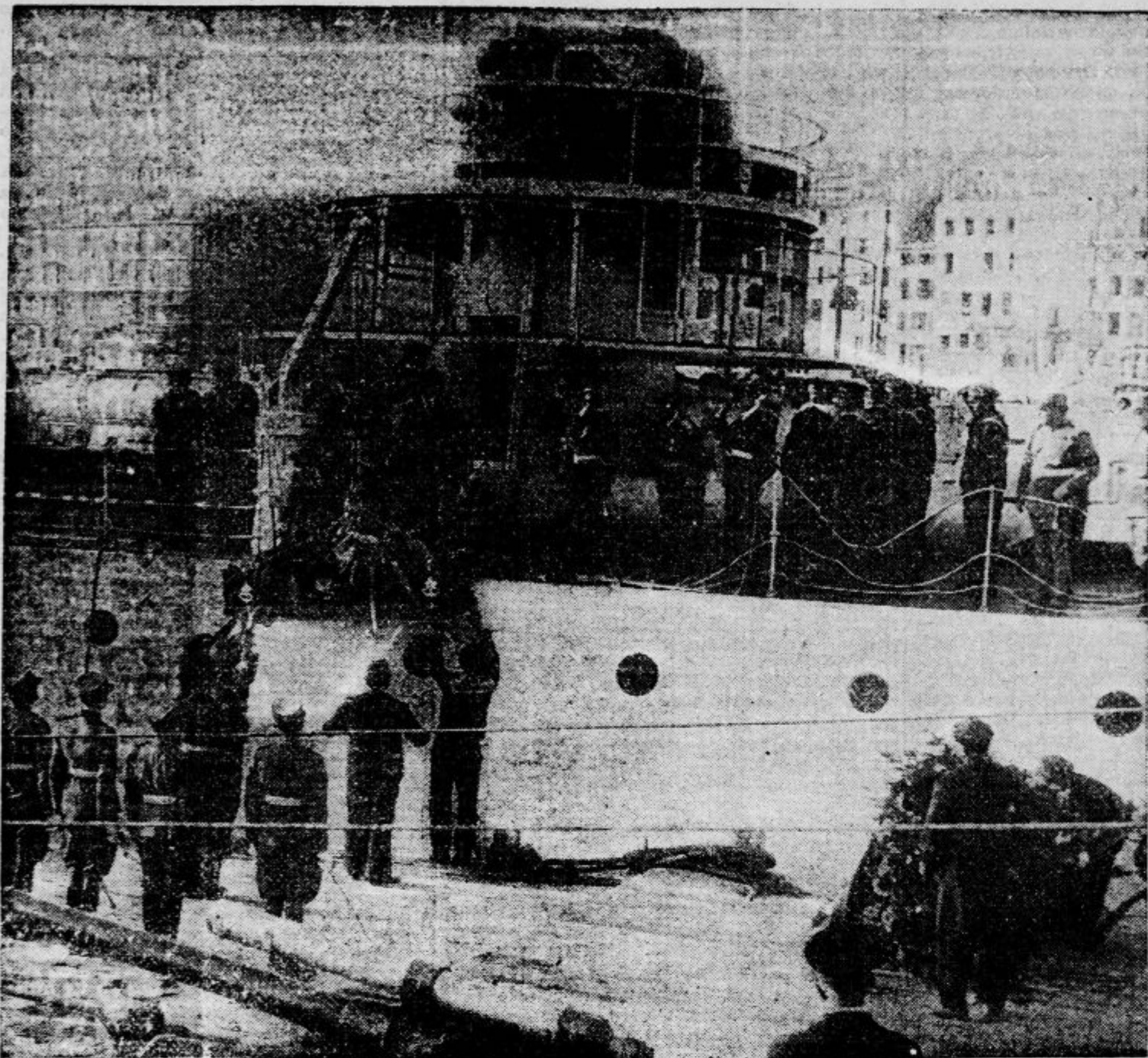
Zvečer, ko smo delali drugo partijo, je prišla spet in kar sama. To pot je imela na sebi prvega častnika vrhnjo obleko, katero je bil oblekel, da ne onemedi svoje lepe uniforme, kadar je prišel sitnosti prodajat v strojnico. In ta ženska je pritelovadila sama po stopnicah navzdol k nam, kakor bi bila rojena v kurilnici. Kratkotomalo je sedla na kup premoga, poiskala v žepu škato finih cigaret in nam jih razdelila. Ko smo si vsak svojo prižgali na žerjavici, ki jo je eden prinesel na lopati iz peči, pa nas je po vrsti pogledala in vprašala: »Kako gre, dečki?« Na mah smo se vsi zarežali, kakor bi nam povedala mastno smešnico. Dobra beseda je za uboge nare pri kotlih več vredna od cigarete. Potem pa je Tomaž, najbolj robatemu in nerodnemu vzela lopato iz rok in poskusila sama nakladati. Lopato je držala napak in seveda niti zrnca premoga ni spravila od ognja. Mi smo se okoli nje kar vili od smeha. To se je gotovo spomnila, samo da nas spravi dobro voljo — dobro je vedela, kaj nam dobro stori.

Nazadnje jo je vročina je premagala. Ko se je že sklonila, da se splazi skozi ona majhna razbela vrata na zrak, se je Tomaž ojunatil in zavpil za njo:

»Na svidenje in hvala lepa, gospodičice!«

Tako je Marv hodila k nam skozi štiri dni. Vedno nam je prinesla kaj s seboj, bonbone, sadje, cigarete in vedno smo se na vsa usta smejali, ko ji nismo vedeli kaj reči. Sicer pa nismo nikdar govorili o njej; vsakemu je bilo

Slovo od Viteškega kralja v Franciji

Najdragocenejši tovor, ki ga je kdajkoli nosila vojna ladja: krsto s truplom Viteškega kralja Aleksandra dvigajo na rušilec „Dubrovnik“

Slovo: Nj. Vel. kraljica Marija in predsednik francoske republike Albert Lebrun odhajata z „Dubrovnik“, ki je takoj nato krenil iz marseilleskega pristanišča v domovino

Južna Srbija objokuje svojega rešitelja

Skoplje, 11. oktobra.

Začetek Južne Srbije zaradi tragične smrti kralja Aleksandra je neizmerna. Dasi so te vesti vso državo pogrezale v globoko žalost, ima iz mnogih vzrokov ta žalost v južnosrbskih krajih še bolj pekočo bolečino. Na južnosrbskih tleh je bil začetek velikega poslanstva pokojnega vladarja. Južna Srbija in njeni prebivalci so bili priča njegovega zmagovitnega pohoda v balkanskih vojnah, bili so priče najstrašnejših časov po lepi zori priporjene svobode na poti na krvava bojišča in naposled v tuji, ko so za umikajočo se vojsko, ki jo je vodil regent Aleksander, gorele domače vasi in ko se je vse naokrog zgrinjal oklep sovražnega uničevanja. Na domača, od sovranih granat razorana tla, pa je spet stopila srbska vojska 1918, ko je njen poveljnik, regent Aleksander usmeril pot s ciljem naprej v slavo ali v smrt! Pot je vodila v slavo in ko je napočel mir v združeni, svobodni Jugoslaviji, se je vladar ponovno vrčal na torišče svojih zgodovinskih pohodov. Zadnjič je bil v Skoplju letos spomladi, ko so manifestirali bojovníki iz l. 1914, da so ohranili za vso Jugoslavijo isto srčnost in isto zvestobo, s katero so pred dvajsetimi leti iz Skoplja odhajali na bojišča. Južni Srbiji pa je naš vladar tudi drugače vedno posvečal svojo največjo skrb ter se zanimal za vse njene gospodarske in kulturne zadeve.

Skoplje je prvo vest o strašnem dogodku dobilo po radiu: in je vso noč preživelo v največjem razburjenju in bridki žalosti, vmes pa tudi v mrzličnem iskanju utrnika kake nade. Zjutraj 10. t. m. pa so bili tudi po Skoplju razširjeni letaki in dospelo so tudi prve izdaje prestolnih listov, ki so potrdile vso tragično resnico.

Vrhovni vojaški poveljnik Aleksander in veseli Šumadinci

Nekaj dni pred zgodovinskim 14. septembrom 1918, ko je bil začetek preboja solunske fronte, se je vrhovni vojaški poveljnik regent Aleksander v mali leseni kolibi na Bukoviku vso noč razgovarjal s svojimi generali o pripravah napada. Naslednji dan se je po postojankah in taboriščih rezerv že razširjala vest, da se pripravljajo nekaj važnega in odločilnega. Na pobočju Bukovika so imeli svoje postojanke Šumadinci, ki so se že precej časa dolgočasil zaradi mučnega miru na fronti. Mučilo jih je bolj kakor kdaj poprej domotožje in želeli so si, da bi se nekaj zgodilo, karkoli — samo ven iz tega neprestanega mirnega čakanja. Vest o odločilnem napadu jih je nenavadno požvečala. V strelskih jarkih in taboriščih rezerv je zavladalo pravo veselje.

Ko je regent Aleksander s svojim adjutantom pregledoval postojanke, je naletel na starejšega moža, vojaka 3. poziva, ki je prepeval neko vojaško popevko, ko je korakal proti taboru svojega oddelka. Mož je častnika pozdravil, postavil se je mirno, a videlo se je, da ni baš trdno na nogah. Tudi na vprašanja je odgovarjal precej nerodno.

— Vidi se, da si se ga precej nalezel. Je čedal staremu vojniku regent Aleksander. — To pa to, od veselja sem se napil, ker se bomo naposled vendarle dvignili iz tega brezdeleja in potofkli sovražnike, ki se nam že smejijo, ker toliko časa mirujemo. Bogu in vrhovnemu komandantu hvala, da je temu konec!

— Ali so tako veseli tudi tvoji tovariši? — Seveda so, veselimo se vsi, stari in mladi. In povem ti, gospodine, da bi potaštil vso četo, če bi imel kaj denarja.

Regent je moža še povprašal od kod je doma, kako dolgo je že na fronti in kaj je z njegovo rodbo.

Mož mu je razložil, da je doma ostala

Zbor odličnikov okrog Nj. Vel. kraljice Marije, ko so v Marseilleu prenesli krsto s mrtvim kraljem na „Dubrovnik“. Na desni strani kraljice predsednik Lebrun, za njim na levi ministra Herriot in Bouisson

samo žena in da sta na fronti z njim vred še dva sina. Eden pri topničarjih, drugi pa v isti četi. Vse to je privedlo z največjo prostodušnostjo vselega človeka.

Regent ga je poslušal z vedno večjim veseljem ter mu naposled izročil večji bankovec.

— Tu imaš, pa naj bo po tvojem. Le počasti četne tovariše, dokler je še čas, zakaj kmalu bo treba nastopiti z vsem pogumom, ki si ga, kakor vidim, že večkrat pokazal.

— Najlepša ti hvala gospodine, samo prosim te, da mi poveš, kdaj si, da ti lah-

ko vrnem in te počastim kadar pridemo spet domov.

Regent se je samo smehljaj, adjutant pa je vprašal vselega moža:

— Kaj res ne poznaš gospoda? Pomisli malo!

Mož je krčevito stiskal bankovec v roki, nekaj časa razmišljal, potem pa s težavo spregovoril:

— Zdi se mi, vedno bolj se mi zdi...

— Da, da, mu je pomagal adjutant, pred vrhovnim poveljnikom stojiš.

— Va-va-še Vi-vi-sočanstvo, je jecjal stari vojak in stal kakor ukopan, ko sta regent in pobočnik že odhajala.

Ni ga več med nami...

Vrhnika

Deseti oktober zvečer.

Med osmo in deveto uro je bilo. Sedim v svoji sobi pri pisalni mizi. Sredi dela sem. Nenadno nekdo potrka in stopi ves blede in prepaden z velikim razprtimi očmi. Stojiva si nasproti, on s strašno novico na ustnih, jaz s tesnobno težko slutnjo...

»Naš kralj... Kralja so nam ubili!« Obe roki dvignem nehoti, pritiskajoč ju na srce...

»Kaj pravite?... Ne... ne!... Saj to vendar ni mogoče — ne sme biti mogoče!« — Moj glas je nenaraven, hripav, pretrgan.

»Po radiu...« se s težavo iztrga polovičen stavek pojasnila iz njegovih ust.

»Radio...«

Naslonim se na vrata, vse okrog mene se potaplja v meglo, vse v meni se zastre s temo, tako črno, kakor je le smrt...

»Bog se usmili!...« Vsi ljudje v hiši so zbrani okrog na-

ju. Ne vem, kdaj so prišli. Nenadno si gledamo v oči, ki so povsem prazne in vendar polne nezvestne groze, brezmejnega gorja, neizgovorjene žalosti. Roke se nam nehoteno oklenejo druga druge, enoten, vztriku podoben, vzdih se izvije iz naših prsi:

»Naš kralj... Aleksander — —!«

»Čuti bi nas moral,« mi seže v misel.

»Vstati bi moral, saj ga tako kliče-mo!«

In potem se prične beganje po ulicah, po lokalih, kjer se čuje radio. Kukavica ljubljanske radijske postaje kuka neprestano.

»Kaj se je zgodilo?«

Pričenja se noč brez spanja, polna mrzličnega pričakovanja, polna kljub vse-še upajoče molitve... Da, to noč smo znali spet moliti. Molitev je bila vsak naš dih, vsaka še tako brezoblična, iztirjena misel. Vse je še vedno prosilo:

»Bog ne daj, da bi bila resnica —!«

Enajsti oktober: zjutraj.

Hodim v svoji sobi od stene do stene, brez utrujenosti, brez čuta, da so minile že ure noči in trka jutro na zastrta okna. Predrami me zvon. Korak se mi ustavi. Mehanično dvignem zastor in vidim: jutro megleno — solzno, kakor da so se vse solze naših src, ki jih niso moge preliti oči, nabrale na nebu, vpijoč po življenju Njegovem, ki nam je bil Oče nad Očeti, kateremu smo prepuščali tako brezskrbno vse delo za blaginjo naše domovine, za nas vse...

S strehe nasprotne hiše udari vame senca... Obe roki se braneče iztegneta proti njej, vročične oči brez solz se zapro:

»Ne... ne... ne...!« —

Neizprosno resnice ubije vse. Zaman so bile vse molitve, vse prošnje, vse upanje... Nič več se ne morejo misli oklepiti rešilne bilke:

»Saj se ni mogel roditi zločinec, ki bi streljal Nanji, ki mu je bila vsa globoka dobrota, tako vidno izražena na obrazu in v očeh polnih blagoslovljajočega miru človeštvu, polnih neuklonljive sile pozitivnega dela v blagor svojega naroda in domovine!« —

Nič več... Zalobne sence plapolajo po zraku, zagrinjajo naša srca, stiskajo jih, kakor z jekleno verigo, razbeljeno v ognju neizjokane žalosti... Zvonovi pojo svojo turobno pesem, vsako uro...

Po cestah je mrtvo, a kogar srečaš, mu je lice resno, vpadlo, blede. Sem in tja čuješ besede...

»Za-aj se je moralo zgoditi?!«

»O, da bi mogel preprečiti to...«

»Ko bi mi bilo dano, dati življenje namestu Njega...«

Mlado dekle z zasoljenimi lici, zabrekli, objokanimi očmi govori:

»Vso srečo ljubezni in življenja bi darovala, ko bi le ne bila resnica...«

Otroci govore s preplašenimi očmi med seboj:

»Kralj je umrl...«

»Vojna bo — —!«

»Ne, ne bo ne vojne! Kralj Aleksander ni hotel vojne. Vsi ga morajo ubogati, čeprav je zdaj mrtev — —!«

Starčki s tresočimi se rokami s tihim glasom govorijo:

»Ni ga več med nami, našega kralja. Težko je to!«

V vseh dušah in srcih biva obupna žalost. Učitelji stojijo nemi pred šolsko mladino. Ne morejo govoriti. Jokaje se jim trgajo besede:

»Deca! Glejte — ob zadnjih trenutkih svojega življenja, On velikan nad velikani, ni mislil nase, domovina mu je bila v mislih — mi smo bili njegova skrb... Njegov zadnji dih je bil poljub ljubezni na naša čela, da ne pozabimo njegove svete zapuščine: »Čuvajte Jugoslavijo!« Deca! Ponesite ta njegov poslednji poljub svojim staršem, povejte jim oporoko našega ljubljene kralja, da se bodo vedno spominjali in lahko rekli: »Čuvamo jo, Jugoslavijo!«

Srca vseh Jugoslovenov so polna bridkosti. Njegovi Sokoli govore neprestano z Njim, ki jim je bil največji brat med brati:

»Odšel si od nas, mi pa Te nosimo v svojih srcih, iz katerih Te ne more nihče nikoli iztrgati, kakor Te je nam iztrgala propala roka iz sredine življenja. Čuj nas, naš ljubljeni kralj, čuj nas, ko prisegamo zvestobo Tvojemu sinu, Nj. Vel. Petru II. — čuj nas! Tvoj duh je med nami, pričrpani smo, da vidiš v srce vsakemu posebej, zdaj, ko si sam prešel v veliki mir in si dvignjen nad vsakdanjostjo našega življenja. Zato razločih v nas tudi na glas ne izgovorjeno prisego, prisego na poslednji dih Tvojega življenja, ki nam je in ostane naj-»

»Čuvajte mi Jugoslavijo!«

In zdaj, ko nam je vzeto Tvoje dragoceno življenje in si se vrnil k nam na valovih sinjega Jadrana v beli Zagreb in kraljevski Beograd, nem in veličasten v smrti, so naše duše polne Tvojega nesmrtnega duha, Tvoje ljubezni do domovine, ki si nam jo umirajoč zapustil kot največje svetost našega življenja!

V slavo Tvojega nesmrtnega spomina in slavo našega mladega kralja Petra II. se zaklinjamo: »Čuvali bomo Jugoslavijo!«

N-a

»Čuvali bomo Jugoslavijo!«

»Čuvali bomo Jugoslavijo!«

»Čuvali bomo Jugoslavijo!«

»Čuvali bomo Jugoslavijo!«

»Čuvali bomo Jugoslavijo!«

»Čuvali bomo Jugoslavijo!«

»Čuvali bomo Jugoslavijo!«

»Čuvali bomo Jugoslavijo!«

»Čuvali bomo Jugoslavijo!«

»Čuvali bomo Jugoslavijo!«

»Čuvali bomo Jugoslavijo!«

»Čuvali bomo Jugoslavijo!«

»Čuvali bomo Jugoslavijo!«

»Čuvali bomo Jugoslavijo!«

»Čuvali bomo Jugoslavijo!«

»Čuvali bomo Jugoslavijo!«

»Čuvali bomo Jugoslavijo!«